

ГЛАС

ЛИСТ РЕПУБЛИЧКОГ
ФОНДА ЗА ПЕНЗИЈСКО
И ИНВАЛИДСКО
ОСИГУРАЊЕ

ОСИГУРАНИКА

ТЕМА БРОЈА: Свим корисницима пензија од исплате за јануар 2022. године пензије ће бити увећане за 5,5 процената. Крајем фебруара пензионери могу да очекују и до сада највећу једнократну помоћ од још 20.000 динара

КОНТАКТ ЦЕНТАР
Радним данима
8-15h

0700/017-017
по цени локалног позива
011/3060-680
за позиве са мобилног
телефона и из иностранства

У ДЕЦЕМБРУ ПО 20 ЕВРА, ОД ЈАНУАРА ВЕЋЕ ПЕНЗИЈЕ

ИЗДАВАЧ: Републички
фонд за пензијско
и инвалидско осигурање

ДИРЕКТОР:

Драгана Калиновић

РЕДАКЦИЈА:

Милена Јовановић
Париска бр. 9,
11000 Београд,
011/2030-742
e-mail: glasosiguranika@pio.rs

СЕКРЕТАРИЈАТ:

011/2030-743
факс: 2638-201

**РЕДАКЦИЈА
ЗА ВОЈВОДИНУ:**

Мирослав Мектеровић
Житни трг бр. 3,
21000 Нови Сад
021/487-7754,
021/487-7789,
факс: 021/6624-359,
e-mail:
miroslav.mekterovic@pio.rs

ШТАМПА:

Штампарија
ЈП „Службени гласник“
Београд

ОГЛАШАВАЊЕ:

011/2030-743

Рукописи и фотографије
се не враћају.

Електронско издање:

www.pio.rs/glasosiguranika

3. ДЕЦЕМБАР – МЕЂУНАРОДНИ ДАН ОСОБА СА ИНВАЛИДИТЕТОМ

Људско биће иза хендикепа

И поред огромног историјског и цивилизацијског напретка, ни данашње савремено доба није савладало све лекције – тешко се и даље прихвата оно другачије и различито. У стварном животу то значи да без обзира на исправна одређења и већином искрену намеру, и даље живимо у друштву које људе процењује углавном по ономе како их види. Свако има своју перцепцију нормалног а када неко пресече ту границу то најчешће резултира дискриминацијом.

Процењује се да на глобалном нивоу једна милијарда људи, односно око 15 одсто светске популације живи са неком врстом инвалидитета

ном, доступном и одрживом свету после ковида 19, зато што су због многих здравствених и друштвених ставова и неприступачне инфраструктуре особе са инвалидитетом међу најугроженијим популацијама током тренутне епидемије. То није изненађење пошто је и под нормалним околностима мање вероватно да ће особе са инвалидитетом имати једнак приступ свим битним областима, почев од здравствене заштите до потпуног укључивања у живот заједнице.

Нема сумње да бисмо се лако сложили око тога да свакоме мора бити пружена могућност да се креће без ризика, да комуницира, да прочита написан текст, као и око тога да се јавно место разликује од приватног утолико што је предвиђено да буде доступно свима.

Здравље је веома важан аспект нашег живота јер скоро сви остали зависе од њега. Особе са инвалидитетом би такође желеле да су потпуно здраве али поред те чињенице која их чини другачијим, њихов додатни хендикеп је често став других. Они се целог живота боре и са стереотипима друштва које, нажалост, не жури да их разуме и помогне.

Особе са инвалидитетом скоро никада не доживљавамо као способне људе који могу да живе срећним и успешним животом, те и они сами, погођени инвалидношћу и издвојени предрасудама и заблудама, често улазе у праву спиралу изолације: инвалидитет или болест утиче на образовање и професионални живот, што их ставља у крхку економску ситуацију. Као резултат тога, смањује се и могућност за друштвену интеракцију и додатно наглашава изолација и усамљеност.

У Србији, како се процењује, неку врсту инвалидитета има између осам и 10 одсто становништва, односно око седамсто хиљада наших суграђана. Прешли смо дуг и значајан пут у настојању да покажемо да их сматрамо у свему равноправним али имамо још тога да постигнемо. До друштва у којем људи не осуђују и могу да прихвате друге онакве какви јесу.

На то нас подсећа дух 3. децембра – да сваки човек на свету заслужује исто право на здравље, рад, игру и успех.

М. Јовановић

та. Многи од њих се свакодневно суочавају са препрекама за укључивање у битне аспекте друштва и не уживају приступ на једнакој основи као други. Из тих разлога Генерална скупштина Уједињених нација 1992. године унела је у свој програм обележавања 3. децембар – Међународни дан особа са инвалидитетом. Обележавање овог дана треба да промовише разумевање питања инвалидности, да мобилише подршку за њихово достојанство и већу равноправност, и да повећа свест о добицима које може донети интеграција особа са инвалидитетом у сваки сегмент друштвеног, економског и културног живота.

То је истовремено и дан који помаже свима нама да постанемо саосећајнији и разумемо изазове са којима се суочавају особе које имају неки физички или ментални инвалидитет.

Главна тема овог 3. децембра биће „Вођење и учешће особа са инвалидитетом ка инклузив-

ЧЕТИРИ ДОДАТНЕ ИСПЛАТЕ ЗА ПЕНЗИОНЕРЕ У ОВОЈ ГОДИНИ

У децембру по 20 евра, од јануара веће пензије

Почетком новембра свим пунолетним држављанима Србије, који имају пребивалиште на територији Републике Србије и важећу личну карту, исплаћено је по 30 евра, други пут у овој години. Та помоћ је део трећег пакета подршке Владе Републике Србије привреди и грађанима током пандемије, а у децембру следи исплата додатних 20 евра новчане помоћи државе. Исплата ће почети 7. децембра за кориснике пензија, примаоце новчане социјалне помоћи и лица у Заводу за извршење кривичних санкција, а 8. и 9. децембра по 20 евра добиће и остали грађани Србије. Они који су у међувремену постали пунолетни, који су добили држављанство, пребивалиште, или се нису претходно пријавили, за допунску помоћ у износу од 20 евра могли су да се пријаве од 15. до 30. новембра на порталу Управе за трезор.

Поред овог пакета мера подршке, Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање исплатио је у септембру новчану помоћ од 50 евра свим корисницима пензија.

– Новчана помоћ у износу од 5.900 динара исплаћена је свим корисницима који су остварили право на пензију, укључујући и кориснике који су то право остварили применом одредаба међународних уговора о социјалном осигурању. Помоћ је исплаћена и корисницима права на привремену накнаду – инвалидима рада друге и треће категорије инвалидности, односно преостале радне способности, у складу са члановима 223 и 225 Закона о пензијском и инвалидском осигурању, и инвалидној деци – корисницима привремене накнаде код Фонда. Услов за све је био да су право остварили закључно са 13. септембром 2021. године – рекао је Реља Огњеновић, заменик директора Фонда ПИО.

Реља Огњеновић, заменик директора Фонда ПИО

Добра вест за пензионере је и да их од јануара 2022. чека ново усклађивање пензија.

– Свим корисницима пензија од исплате за јануар 2022. године пензије ће, у складу са швајцарском формулом, бити увећане за 5,5 процена, што показује стабилност наше економске политике упркос великој глобалној кризи изазваној ковидом 19. Овако усклађене пензије биће исплаћене у фебруару 2022, а за исти проценат усклађују се и новчане накнаде. Корисници пензија могу да очекују и до сада највећу једнократну помоћ од још 20.000 динара крајем фебруара наредне године. То је најбољи показатељ како одговорна држава функционише и брине о животном стандарду својих грађана – истакао је Огњеновић.

М. Јовановић

Више за најугроженије

Заменик директора Фонда, Реља Огњеновић, подсетио је да, према Правилнику о друштвеном стандарду корисника пензија РФ ПИО, Фонд сваке године на име друштвеног стандарда пензионера издваја 0,1 одсто од својих прихода а то је у 2021. било више од 557 милиона динара. – Поред тога што сваке године омогућимо да хиљаде корисника пензија са најнижим приманима оде на бесплатну рехабилитацију у бањама, у протеклих 10 година то је омогућено за око 110.000 пензионера, ове године ћемо, сходно одлуци Управног одбора Фонда, и средства предвиђена за Олимпијаду спорта, здравља и културе трећег доба која није одржана због епидемиолошке ситуације, преусмерити за солидарну помоћ најугроженијим корисницима. Најважније је да су нам приходи од доприноса све бољи, а захваљујући стабилној политици и отварању нових радних места, очекујемо да се тај тренд настави – рекао је заменик директора Фонда.

У идућој години веће минималне зараде

Посланици Скупштине Србије усвојили су 23. новембра Закон о буџету за 2022. годину. Поред повећања пензија од 5,5 одсто од 1. јануара 2022. и зарада у јавном сектору,

буџетом је од следеће године предвиђено и увећање минималне зараде за 9,4 одсто. Минимална зарада ће од 1. јануара 2022. износити 35.012 динара. Неопорезиви део

зараде биће повећан са 18.300 динара на 19.300 динара месечно, уз истовремено смањење стопе доприноса за ПИО на терет послодавца за 0,5 одсто.

Г. О.

ФОНД ПИО НА САЈМУ 112 ЕХРО

Брига о безбедности корисника услуга и запослених

На Београдском сајму од 23. до 25. новембра одржани су 42. Међународни сајам превенције и реаговања у ванредним ситуацијама и безбедности и здравља на раду 112 ЕХРО, 16. Међународни сајам енергетике и 17. Међународни сајам заштите животне средине и природних ресурса – ЕсоFair, под покровитељством Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Министарства рударства и енергетике и Министарства заштите животне средине. Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање представио се на сајму 112 ЕХРО, у оквиру излагачког простора Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања.

Отварајући сајам 112 ЕХРО проф. др Дарија Кисић Тепавчевић, министарка за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, истакла је да је циљ овог министарства постизање највиших стандарда безбедности и здравља на раду и превенција од свих ризика.

– То захтева упорност и континуирано залагање свих актера у систему безбедности и здравља на раду, у циљу подизања свести, стандарда и стопе усаглашености са европским прописима. Превенција је веома битна у многим областима, па и када су у питању безбедност и здравље на раду. У складу са тим је конципиран и нови закон о безбедности и здрављу на раду и његову окосницу чини реч превенција. Управо на такав начин желимо да решимо однос обавезе послодавца – права запослених и истовремено да добијемо закон који ће на потпуно савремен начин укључити реч превентива и дати јој прави смисао – рекла је Кисић Тепавчевић.

У делу намењеном Фонду, на штанду Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, посетиоци сајма, поред савета и информација из области пензијског и инвалидског осигурања, могли су да добију и листинг о стажу,

Директорка Сектора за имовину, пројекте и набавке у Фонду ПИО, Марина Милошевић

као и пин код за електронску проверу података на сајту РФ ПИО (www.pio.rs). Посетиоци који су то желели, могли су на штанду Фонда да поуне и анкету задовољности.

Директорка Сектора за имовину, пројекте и набавке у Фонду ПИО, Марина Милошевић, нагласила је да Фонд има више од 4,5 милиона корисника и осигураника који свакодневно користе његове услуге и да је до пандемије главни начин рада са клијентима био предаја различитих врста захтева

Министарка Дарија Кисић Тепавчевић и директорка РФ ПИО Драгана Калиновић (десно) на штанду Фонда

Министарка за рад, запошљавање, борачка и социјална питања проф. др Дарија Кисић Тепавчевић

директно на шалтеру, али је због новонастале епидемиолошке ситуације и Фонд морао да пронађе начин да олакша коришћење својих услуга.

– Фонд ПИО је по питању безбедности и здравља на раду предузео све мере и све што је у вези са испитивањем радне околине и радног простора, побољшања услова рада наших запослених тако што се адаптирају пословни простори наших филијала. Све ово треба да нас подстакне да у наредном периоду покажемо још боље резултате – рекла је Марина Милошевић.

Она је додала да Фонд, као друштвено одговорна институција, у сваком моменту настоји да услуге грађанима пружи на безбедан, сигуран и квалитетан начин, истовремено водећи бригу о својим запосленима, њиховим условима за рад, заштити здравља, едукацији. У Фонду се, како је навела, редовно прати и контролише примена мера за безбедност и здравље на раду и организују превентивна и периодична испитивања услова радне околине и опреме за рад.

Паралелно с тим, последњих година Фонд ПИО улаже посебан напор да дигитализује услуге које пружа грађанима, како би се пословни процеси убрзали, поједноставили и учинили приступачнијим за грађане, што се у периоду пандемије показало као потпуно основано и безбедно за здравље људи.

Посетиоци 42. Међународног сајма превенције и реаговања у ванредним ситуацијама и безбедности и здравља на раду 112 ЕХРО, могли су да се информишу и о темама из области рада, инспекције рада, заштите особа са инвалидитетом, социјалне заштите и свих релевантних субјеката из области безбедности и здравља на раду.

Јелена Томић

ПРАВА ИЗ ПЕНЗИЈСКОГ И ИНВАЛИДСКОГ ОСИГУРАЊА – ПОСЕБАН СТАЖ

Утиче само на висину пензије

Закон о пензијском и инвалидском осигурању разликује пензијски стаж, стаж осигурања и посебан стаж, док се у свакодневном говору најчешће користи термин „радни стаж“. Ове различите категорије пензијског стажа неретко изазивају недоумице код осигураника који се припремају за одлазак у пензију. Непознавање и неразликовање законских термина за различите категорије стажа често отежава и добијање правне помоћи од овлашћених радника Фонда јер осигураници не могу потпуно прецизно да опишу своју ситуацију и да поставе одговарајуће питање. Поред тога, један број осигураника, нарочито из категорија запослених и самосталних делатности, одлази у превремену старосну пензију, за чије утврђивање неопходно утврдити стаж осигурања неретко и до последњег дана, јасно је да неразумеваше може довести и до озбиљне грешке у рачунању трајања стажа, са последицама које није лако исправити – прераног прекида радног односа, или гашења предузећа, радње, односно престанка обављања самосталне делатности. Из тог разлога ћемо покушати да читаоцима објаснимо разлике, као и значење различитих категорија стажа, а посебно улогу и значај посебног стажа при одласку у пензију.

Права из ПИО стичу се и остварују на основу пензијског стажа. Пензијски стаж је најшири термин и обухвата стаж осигурања и посебан стаж. Законским прописима који уређују услове за одлазак у пензију стицање права условљено је искључиво одређеним трајањем стажа осигурања. Овај стаж подразумева време проведено на раду, укључујући и периоде примања новчане накнаде (нпр. за боловање), периоде проведене у обављању самосталних делатности, укључујући и периоде привремене обуставе обављања делатности

ако је плаћен допринос, периоде обављања привремених и повремених послова, или периоде за које је остварена уговорена накнада, као и периоде за које је осигураник сам уплаћивао доприносе (по члану 15 Закона о ПИО), као и периоде бављења пољопривредом за које су плаћени доприноси.

За разлику од стажа осигурања, посебан стаж за своју основу нема запослење или самосталну делатност, већ се утврђује лицима која су поједине периоде провела у оружаним акцијама, односно у заробљеништву, на лечењу или рехабилитацији у вези са тим акцијама, као и женама које су родиле троје деце. Дакле, када се цени испуњеност услова за пензију, узима се у обзир само стаж осигурања, односно периоди проведени на раду (у смислу како је то претходно објашњено). Посебан стаж се при оцени услова не сабира и не утиче на остваривање права. Примера ради, ако жена осигураница има 14 година стажа осигурања и утврђен посебан стаж у трајању од две године по основу рођења трећег детета, она

не испуњава услов за старосну пензију иако та два стажа у збиру прелазе законом прописаних 15 година.

За разлику од стажа осигурања, који се утврђује на основу пријава регистрованих у матичној евиденцији, посебан стаж се искључиво утврђује по захтеву осигураника, решењем. Дакле, уколико осигураник сматра да испуњава услове за утврђивање посебног стажа, неопходно је да Фонду поднесе захтев за утврђивање тог стажа, уз који ће приложити одговарајуће доказе. Уколико се захтев подноси за утврђивање посебног стажа у периоду проведеном у оружаним акцијама, прилажу се докази које издаје надлежни државни орган који је то лице ангажовао у оружаним акцијама – Министарство одбране или Министарство унутрашњих послова, тачније њихове организационе јединице које воде одговарајуће евиденције. При утврђивању посебног стажа по овом основу, његово трајање одговара двоструком календарском трајању периода проведеног у оружаним акцијама, односно у заробљеништву, на

лечењу или рехабилитацији, уколико лице коме се утврђује посебан стаж у истом периоду није било запослено, односно обављало самосталну или пољопривредну делатност. У случају да је лице било у осигурању, посебан стаж се утврђује у једноструком календарском трајању, а то трајање се при утврђивању права сабира са стажом осигурања навршеним у истом периоду.

Ако је реч о мајкама које су родиле треће дете, оне уз захтев за утврђивање посебног стажа прилажу изводе из матичне књиге рођених за сву децу, а посебан стаж им се утврђује у трајању од две године и не везује се за одређени календарски период, односно у овом случају постојање обавезног осигурања по било ком основу није од утицаја на начин утврђивања пензијског стажа.

Закон о пензијском и инвалидском осигурању који се примењује од 1. јануара 2015. године садржи и одредбу којом се уређује утврђивање посебног стажа у трајању од шест месеци осигураницама, женама које су родиле једно дете,

односно у трајању од годину дана женама које су родиле двоје деце, али је примена ове одредбе одложена до почетка 2032. године. Дакле, тек од 2032. године ће жене, осигуранице Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање, моћи да подносе захтеве за утврђивање посебног стажа уколико су родиле једно или двоје деце, без обзира на то када су деца рођена.

Посебан стаж се, дакле, не узима у обзир при утврђивању да ли осигураник испуњава услове за пензију, али се урачунава при одређивању висине пензије. Када се израчунава висина пензије, посебан стаж се сабира са стажом осигурања и чини укупан пензијски стаж који је део једначине којом се рачуна висина пензије. При утврђивању висине пензије, посебан стаж у обрачуна је потпуно изједначен са стажом осигурања и једнако утиче на крајњи износ. Уколико се, рецимо, осигураннику утврди пензија на основу 20 година стажа осигурања, а он има и посебан стаж утврђен у трајању од две године, укупан пензијски стаж је 22 године, па у том случају посебан стаж месечни износ пензије увећава за 10 одсто, сразмерно свом трајању.

Пошто је укупно трајање пензијског стажа за утврђивање висине пензије Законом ограничено на 45 година, ово ограничење важи и при урачунавању посебног стажа па будући пензионери треба и о томе да воде рачуна. Пензијски стаж који прелази укупно 45 година не утиче на висину пензије. Добро је знати и да неки државни органи, попут локалних самоуправа, нуде олакшице лицима која имају посебан стаж, нарочито уколико је он утврђен по основу учешћа у оружаним акцијама. Олакшице се најчешће односе на умањене месечне рачуне за комуналне услуге или цену превоза. Како се не ради о правима из пензијског и инвалидског осигурања, нити овакве олакшице одобрава Фонд, савет је да се пензионери који имају право на посебан стаж о њима распитају у локалним удружењима.

Мирслав Мирић

ЗАВРШНА КОНФЕРЕНЦИЈА ПРОЈЕКТА „ЕУ И СРБИЈА – ЗА ПРИСТУПАЧНЕ ЈАВНЕ УСТАНОВЕ”

Живот без баријера

Министарка Дарија Кисић Тепавчевић на конференцији пројекта „ЕУ и Србија – За приступачне јавне установе”

Мисија Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања је Србија једнаких могућности за све њене грађане, Србија без баријера, рекла је министарка за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, проф. др Дарија Кисић Тепавчевић, на завршној конференцији пројекта „ЕУ и Србија – За приступачне јавне установе”. Циљ овог пројекта је да се особама са инвалидитетом олакша кретање и пут до остваривања права.

– Наш Сектор за заштиту особа са инвалидитетом је искључиво посвећен побољшању квалитета живота особа са инвалидитетом и у сталном је контакту са особама са инвалидитетом. Наша мисија јесте да заједно стварамо Србију без баријера, то је наша парола и томе тежимо – рекла је Кисић Тепавчевић и додала да особе са инвалидитетом треба да знају да у Министарству имају не само подршку, већ и пријатеље.

Министарство за рад је у протеклом периоду издвојило значајна средства за превазилажење баријера, па су све неприлагођене јавне површине на које су особе са инвалидитетом указале као приоритетне прилагођене тако да буду приступачне свима.

Кисић Тепавчевић је навела да је, уз подршку Министарства, у претходном периоду постављено више од 100 рампи у око 40 локалних самоуправа, а да су после више деценија постојања и рада, први пут од оснивања, бројни објекти постали доступни особама са инвалидитетом, попут Задужбине Илије М. Коларца, Београдског сајма, филијала Фонда ПИО,

општина, домова здравља, образовних и предшколских установа.

– Обезбедили смо средства и за адаптацију и опремање објеката удружења особа са инвалидитетом, чиме су побољшани просторно-технички услови за рад и боравак чланова, као и за изградњу и опремање инклузивних игралишта за децу са инвалидитетом, уградњу бројних лифтова, у овом моменту је неколико лифтова у изградњи, адаптацију тоалета за особе са инвалидитетом – рекла је министарка за рад.

Кисић Тепавчевић је истакла да Министарство настоји да помогне и у отклањању комуникацијских баријера са којима се неке особе са инвалидитетом сусрећу, те, поред осталог, и Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање, на захтев грађана, штампа сва документа на Брајевом писму. Србија је, како је навела, апсолутно спремна да у потпуности усвоји принципе Универзалног дизајна, који представља дизајн окружења и производа које могу користити сви људи без потребе за било каквим прилагођавањем.

– То треба да постане наша свакодневица, да не истичемо стално да се боримо за Србију без баријера, већ да на сваком кораку она буде без баријера, каква и јесте – навела је министарка Кисић Тепавчевић и додала да верује да ће бољем стратешком приступу допринети и пројекат „ЕУ и Србија – За приступачне јавне установе”, пре свега квалитетном анализом законског оквира и препорукама за његово даље унапређење и реализованим едукацијама на ову тему, јер успешност у стварању приступачног окружења зависи од свих нас.

Г. О.

Табу о којем се углавном ћути

Организацији Црвеног крста Србије, у партнерству са Повереником за заштиту равноправности, 10. новембра одржана је завршна конференција двогодишњег пројекта „Оснаживање старијих жена: спречавање насиља кроз промену социјалних норми у Србији и Аустрији (EmPreV)“. На конференцији су представљена достигнућа пројекта који је Црвени крст Србије од 2019. године спроводио у партнерству са аустријским Црвеним крстом и аустријским Институтом за истраживање сукоба, уз подршку Европске уније и Аустријске развојне агенције и сарадњу са јавним сектором и организацијама цивилног друштва.

О значају и резултатима пројекта говорили су амбасадори Аустрије и Аустралије у Београду, представници међународних институција и аустријског Црвеног крста. Догађај је обухватио и неколико панела на којима су учествовали представници јавног и цивилног сектора, независних регулаторних институција, као и панелисти из различитих држава и различитих сфера рада на превенцији насиља над старијим женама.

Са конференције у организацији Црвеног крста Србије посвећене спречавању насиља над женама

Председник Црвеног крста Србије, проф. др Драган Радовановић, истакао је да је насиље над старијим женама посебан облик родно заснованог насиља и јавноздравствени проблем који утиче на квалитет живота старијих жена и на њихово здравље.

– У великом броју случајева насиље над старијим женама је продужетак насиља које жене трпе током ранијих животних фаза па старије животно доба само додаје нову основу по којој су оне дискриминисане – рекао је Радовановић.

Повереница за заштиту равноправности, Бранкица Јанковић, истакла је да је Србија направила значајно унапређење у законодавном оквиру и на тај начин обезбедила свеобу-

хватнији и ефикаснији систем одговора на насиље.

– Данас имамо повећање броја пријављених случајева насиља, што показује да смо превазишли први степен борби против насиља – да је срамота пријавити. Ипак, када говоримо о старијим женама, циљ је и даље далеко, јер говоримо о генерацији жена које су навикле да трпе и ћути због страха, стида, економске зависности – додала је повереница.

Наташа Тодоровић, стручна сарадница Црвеног крста Србије и председница Геронтолошког друштва Србије, на завршној конференцији представила је активности и резултате Црвеног крста Србије током овог двогодишњег пројекта.

Једна од најзначајнијих активности је истраживање у коме је учествовало 157 жена у фокус групама широм Србије. Истраживањем је утврђено да је у Србији 16 одсто жена старости од 65 до 74 године доживело неки облик насиља након навршене 65. године живота.

Кључне поруке пројекта за унапређење заштите старијих жена од насиља односе се на унапређење законског оквира, доступности услуга за старије жене, приступа институцијама, независним телима и правној помоћи, али и на прецизније дефинисане протоколе за поступање у случајевима пријаве насиља, рад са починиоцима, едукацију професионалаца, медија и најшире јавности.

Јелена Томић

СКУП О ПОЛОЖАЈУ СТАРИЈИХ ЖЕНА У СРБИЈИ

Двострука дискриминација

У организацији удружења „Снага пријатељства – Amity“ и FemPlatz у Београду је, 18. новембра, одржана конференција „За глас старијих жена“.

На скупу је речено да су резултати истраживања ова два удружења показали да су старије жене у Србији у лошијем положају у поређењу са старијим мушкарцима, као и у поређењу са женама и мушкарцима из других старосних група.

Према речима Надежде Сатарић, председнице Управног одбора Удружења „Amity“, допринос старијих жена и њихо-

ва улога у домаћинствима нису довољно видљиви, иако оне пружају важну помоћ деци и њиховим породицама.

– Ово истраживање је потврдило да старије жене у недовољној мери учествују у организованим активностима у заједници и недовољно су укључене у доношење одлука које утичу на њихов живот – навела је Сатарић.

Повереница за заштиту равноправности, Бранкица Јанковић, рекла је да у Србији живи чак 180.000 жена више него мушкараца и образованије су, али да се упркос томе

жене теже запошљавају, лакше отпуштају и имају мању плату од мушкараца.

– Старије жене у Србији су дискриминисане веома често и најмање двоструко, како због пола, тако и због година, а онда и инвалидитета и здравственог стања. Већ годинама је старосно доба један од најчешћих основа дискриминације у притужбама које добијамо, а протекле године, због стања изазваног епидемијом, број таквих притужби био је знатно повећан – истакла је повереница за заштиту равноправности.

Г. О.

Угљарево код Трстеника: Михољски сусрети села

Културно-забавна и кулинарска манифестација „Михољски сусрети села“ одржана је 7. новембра у Угљареву код Трстеника. Сусрети су били

изузетно посећени, а учествовало је 10 екипа које су се такмичиле у припремању традиционалних јела. Најбоља је била екипа места Оџаци, екипа из Почековине била је друга, док је домаћа екипа, Угљарева, освојила треће место. Награде, пехаре за освојена три места на овој манифестацији уручила је председница општине Трстеник Милена Турк.

Трстеник је једна од 50 локалних самоуправа која је добила средства од Министарства за бригу о селу за организацију овакве манифестације. Организатори истичу да су предузете све епидемиолошке мере због коронавируса и најављују за наредну годину богатији програм.

Додељена покрајинска признања за 2021. годину

Награда Аутономне Покрајине Војводине „Михајло Пупин“ за 2021. годину додељена је Василију Крестићу (на слици), историчару и члану Српске академије наука и уметности. Добитник покрајинског признања у области културе „Ференц Фехер“ је Јован Адамов, председник Удружења композитора Војводине, док је признање у области образовања „Ђорђе Натошевић“ додељено професору српског језика и књижевности у ОШ „Бора Радић“ у Баваништу, Душану Симићу.

Покрајинско признање у области привреде „Лазар Дунђерски“ добила је компанија „Нектар“ из Бачке Паланке. Признање у области спорта „Момчило Тапавица“ припало је атлетичарки Ивана Шпановић, а у области равноправности полова признање „Милица Томић“ додељено је Миланки Фуртули, председници Удружења „Велико срце“.

Покрајинско признање у области људских и мањинских права „Људевит Мичатек“ добио је мр Јене Хајнал, председник Националног савета мађарске националне мањине.

Награда „Михајло Пупин“ академику Василију Крестићу и покрајинска признања осталим лауреатима уручена су 25. новембра на свечаности поводом Дана присаједињења Војводине Србији, а признање у области људских и мањинских права „Људевит Мичатек“ биће уручено 10. децембра, на Међународни дан људских права.

Опрема за школе са наставом на румунском језику

Представници Националног савета румунске националне мањине уручили су 23. новембра у ОШ „Братство јединство“ у Алибунару интерактивне табле и лаптоп рачунаре школи домаћину и школама с наставом на румунском језику у Николинцима, Селеушу и Барицама. Наредног дана ова средства за рад су уручена и школама у Вршцу, Стражи и Војводинцима, а 25. новембра у присуству амбасадорке Румуније у Србији Силвије Давидоју, школама у Мраморку и Овчи. Опрема је уручена и школама у Ечкој и Торку.

Ово је леп пример осавремењавања наставе и подршке коју Национални савет румунске националне мањине пружа образовању деце. Директорка Основне школе „Братство јединство“ у Алибунару Оливера Дадић захвалила је представницима Националног савета и пријатељске Румуније. Нагласила је да је поменута донација велики плус за школу у Алибунару и издвојено одељење у Селеушу, посебно у данашње време дигитализације и коришћења савремених информационих технологија које ће пуно значити како деци румунске тако и српске националности јер се интерактивна табла налази у кабинету са наставом на оба језика.

На слици: Данијел Магду, председник Националног савета румунске националне мањине у Србији, и Оливера Дадић, директорка ОШ „Братство јединство“ у Алибунару.

Обележен Дан борбе против насиља над женама

Међународни дан борбе против насиља над женама, 25. новембар, обележен је у центру Београда перформансом под називом „Доста тишиНЕ“ (на слици), што је уједно био и почетак шеснаестодневне кампање активизма на подизању свести о том проблему.

Неколико десетина активиста који су носили наранџасте цветове, симбол борбе против насиља над женама, извело је перформанс уз песму „Тишина“ Бајаге и Инструктора, који је симболично почео у 11.55.

Поводом Дана борбе против насиља над женама заменик градоначелника Београда Горан Весић и секретарка за социјалну заштиту Наташа Станисављевић обишли су Градски центар за социјални рад у Београду, Одељење Звездара.

Весић је истакао да можемо да се поносимо чињеницом да је Србија током последњих година створила правни оквир који омогућава заштиту жена које су претрпеле насиље, али да не можемо да се поносимо великим бројем пријава насиља, без обзира на оштрије законске санкције.

Поводом обележавања Међународног дана борбе против насиља над женама речено је да је најзаступљенији вид трговине људима у Србији сексуална експлоатација и да су у 90 одсто случајева жртве те врсте трговине жене или девојчице.

Власотинце: по 40.000 динара младим воћарима

Ради поспешивања примарне пољопривредне производње у области воћарства и виноградарства, 42 власника регистрованих пољопривредних газдинстава из Власотинца примило је 9. новембра ове године уговор о субвенционисању нових засада.

Они су остварили право на финансијску бесповратну подршку локалне самоуправе од око 40.000 динара по засаду а на име покрића трошкова од 80 одсто вредности садног материјала у пролећној и јесењој садњи у текућој 2021. години.

– Пољопривреда је наш најзначајнији ресурс и ми подржавамо сваки подстицај производње, пре свега младих, да бисмо некако очували наше село. Након овога ми ћемо средствима из буџета општине стимулисати и пчеларе – рекао је овом приликом Братислав Петровић, председник општине Власотинце.

Просечна нето зарада у септембру – 65.218 динара

Просечна бруто зарада обрачуната за септембар 2021. године износила је 89.980 динара, док је просечна зарада без пореза и доприноса – нето износила 65.218 динара.

Раст бруто зарада у периоду јануар–септембар 2021. године, у односу на исти период прошле године, био је 8,6 одсто номинално, односно 5,4 процента реално. Истовремено, нето зараде су порасле за 8,8 одсто номинално и за 5,6 одсто реално.

У поређењу са истим месецом претходне године, просечна бруто зарада за септембар 2021. године номинално је виша за 9,0 процената, а реално за 3,1 одсто, док је просечна нето зарада номинално виша за 9,2, односно за 3,3 одсто реално.

Медијална нето зарада за септембар 2021. године износила је 50.000 динара, што значи да је половина запослених остварило зараду до наведеног износа.

Ниш: обуком до новог посла

Средином новембра у Нишу су незапосленима који су прошли обуку за извођење керамичких радова и обуку за управљање виљушкарком уручени сертификати за те послове. Из нишке Филијале Националне службе за запошљавање кажу да радника ових занимања нема на евиденцији незапослених и да је ово наставак праксе преквалификације за тржиште рада. До сада је, након оваквих обука, више од 80 лица одмах добило посао.

После ове обуке која је трајала 120 часова четири лица су добила сертификат за рад на виљушкарку, док је петоро стручно оспособљено за послове керамичара.

Полазницима је исплаћивана накнада од 7.000 динара месечно а рефундирани су им и трошкови превоза. Из нишке филијале НСЗ наводе да се обуке организују и спровode у складу са потребама тржишта рада. Према последњим подацима, у Нишу посао тражи 22.000 људи што је у односу на прошлу годину мање за две хиљаде.

Хуманитарни фестивал у Сврљигу

У организацији Центра за туризам, културу и спорт Сврљиг, средином новембра одржан је хуманитарни фестивал „Заједно“. Иницијатори ове културне манифестације су општина Сврљиг и Александар Јовановић, професионални играч и певач Националног ансамбла „Коло“, који води порекло из сврљишког села Мечји До.

На фестивалу су учествовала културно-уметничка друштва „Лира“ и „Дукат“ из Београда, „Сврљиг“, „Белоине“ и „Мика Шестац“ из Сврљига, „Преконога“ из Преконоге и „Буклија“ из Трупала код Ниша.

Фестивал „Заједно“ има за циљ подстицање и унапређење народне игре, песме и размену културних вредности, али је превасходно посвећен социјализацији деце са посебним потребама и сва прикупљена средства намењена су њима.

Прокупље: „Моравска Србија између стварности и легенди“

У Народном музеју Топлице у Прокупљу 22. новембра је отворена изложба под називом „Моравска Србија између стварности и легенди“.

Наредних месец дана грађани ће бесплатно моћи да погледају интерактивну поставку фотографија, предмета и списа о настанку Крушевца 1371. године, градњи цркве Лазарице, као и о првим годинама столовања оснивача Крушевца Лазара Хребељановића, са посебним освртом на Косовски бој.

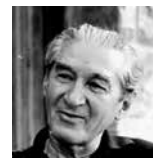
Изложбу је припремио Народни музеј у Крушевцу, под покровитељством Министарства културе и информисања и града Крушевца.

Изложба описује моравску Србију од њеног настанка до данас, засновану на историјским чињеницама и подацима, и посебно косовске јунаке и легенде.

Дани Милоша Црњанског

Тродневна манифестација Дани Милоша Црњанског, посвећена једном од наших најзначајнијих писаца, почела је 29. новембра свечаним обележавањем у Матици Српској у Новом Саду.

Скуп је започет уводним предавањем „Тумачи дела Милоша Црњанског“, а потом су књижевници говорили о теми „Писци у новосадским средњим школама“.

Представљена је и монографија о Милошу Црњанском „Агон и меланхолија“ (живот и дело Милоша Црњанског) Горане Раичевић, док је програм првог дана завршен темом „Писци о Милошу Црњанском“.

Други дан је, поводом 100 година од објављивања истоименог дела, започео округлим столом „Дневник о Чарнојевићу“ на коме су учествовали новосадски писци и теоретичари књижевности. Млади песници одржали су „Песничко уздарје Милошу Црњанском“, а додељене су и награде „Бескрајни плави круг“.

Последњи дан манифестације посвећен је претпремијери сценске поставке романа „Дневник о Чарнојевићу“ у продукцији Банатског културног центра Ново Милошево.

УДРУЖЕЊЕ ПЕНЗИОНЕРА БАНКЕ ПОШТАНСКА ШТЕДИОНИЦА

Нове просторије за дружење

Банка Поштанска штедионица традиционално је позната као банка која пружа квалитетну услугу најстаријим суграђанима. Удружење пензионера Банке Поштанска штедионица почетком новембра уселило се у нове просторије у Београду које им је омогућила ова пословна банка.

Свечаном отварању присуствовали су челници Поштанске штедионице, Савеза пензионера Србије, Градске организације пензионера Београда и чланови удружења. Слободанка Илић, председница Удружења пензионера Банке Поштанска штедионица, захвалила је члановима Извршног одбора на одлуци да им се додели овај простор који ће им омогућити да унапреде услове за дружење некадашњих радника.

– Простор је мали, али је душа велика. Организоваћемо радионице, изложбе, дружићемо се и радити заједно. Ово удружење постоји 42 године и има више од 360 чланова – рекла је Илић.

Бојан Кекић, председник Извршног одбора Банке Поштанска штедионица, изразио је велико поштовање према старијим колегама нагласивши да је у години када

Са свечаности отварања новог простора за окупљање пензионера

Поштанска штедионица слави јубилеј – сто година постојања и рада, важно рећи да је то банка која је на услузи становништву, те да не жури профит.

– У том смислу, задовољство нам је што смо омогућили нашим пензионерима да имају свој кутак – рекао је Кекић.

Председник Удружења пензионера Србије, Андреја Савић, рекао је да је Удружење пензионера Банке Поштанска штедионица

један од најактивнијих огранака те организације и нагласио да више од половине пензионера у Србији користи услуге и погодности ове банке.

Василије Белобрковић, председник ГОП Београд и члан Управног одбора РФ ПИО, истакао је да је ово изузетно хуман гест управе Банке Поштанска штедионица да помогне пензионерима да имају своје просторије.

Ј. Томић

УДРУЖЕЊЕ ПЕНЗИОНЕРА ГРАДА НОВОГ САДА

Солидарна помоћ за најугроженије

Правилником о друштвеном стандарду корисника пензија Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање предвиђена су, између осталог, и средства за солидарну помоћ најугроженијим корисницима пензија у виду пакета са основним животним намирницама и средствима за хигијену. Овај вид поделе помоћи се реализује на нивоу општинских, односно месних одбора удружења пензионера.

За спровођење поступка доделе солидарне помоћи најугроженијим корисницима пензија из Новог Сада задужено је Удружење пензионера града (УПГ) Новог Сада. Удружење је крајем октобра добило обавештење од Фонда ПИО о критеријумима за доделу ове помоћи за 2021. годину.

Према броју пензионера чије припадности не прелазе износ најниже пензије, одно-

сно 16.004,68 динара, Фонд ПИО је, према Правилнику, за ову годину и за ову намену за новосадске пензионере издвојио 1.267.822,42 динара. За тај новац ће се купити довољна количина основних животних намирница и хигијенских средстава за 254 пакета појединачне вредности 4.991,43 динара, који ће бити расподељени као солидарна помоћ РФ ПИО толиком броју материјално најугроженијих пензионера у Новом Саду.

Према речима Синише Бранкова, потпредседника Удружења и председника Комисије за солидарну помоћ УПГ Нови Сад, на основу усвојеног плана рада, председници месних организација су од 1. новембра преузели документацију, односно инструкцију и обрасце за пријаву корисника пензија за пакете солидарне помоћи Фонда. Имали су обавезу да до 15. новембра попуњене обрасце, са потреб-

ним подацима предложених корисника пензија, као и њихову пратећу документацију (последњи чек од пензије и копију личне карте), доставе Удружењу. Комисија је прегледала и обрадила примљене спискове и на основу тога сачинила прелиминарну листу, коју је 20. новембра истакао на огласну таблу у Удружењу у Поштанској 3. Корисници пензија су могли да поднесу писане приговоре на листу најкасније до 28. новембра. Комисија је већ 29. новембра прегледала и обрадила примљене приговоре, те је на основу тога сачинила коначну листу, коју је истог дана истакао на огласној табли у Удружењу у Поштанској 3.

– Чланови Комисије за солидарну помоћ УПГ Нови Сад ће од 3. децембра 2021. делити пакете корисницима пензија са списка у просторијама Удружења у улици Димитрија Аврамовића 10, у Новом Саду, од 8 до 12

Синиша Бранков

часова. Поштујући прописане мере заштите од ширења вируса ковид 19, одлучили смо да пензионере позивамо појединачно да дођу и преузму пакет, а они који из оправданог разлога не могу то да учине, солидарну помоћ ћемо доставити на кућну адресу, као и ранијих година. Истакао бих и да је свим најсиромашнијим корисницима пензија у Новом Саду који су остварили право на солидарну помоћ РФ ПИО ранијих година, она у виду пакета била и испоручена, па очекујем да ће тако бити и ове године – рекао је Синиша Бранков.

М. Мектеровић

Пут ка побољшању привредне климе

Покрајински секретар за привреду и туризам, др Ненад Иванишевић, потписао је 17. новембра ове године уговоре са корисницима средстава по јавном конкурс за финансирање или суфинансирање програма развоја и деловања локалних социјално-економских савета намењених јединицама локалне самоуправе на територији АП Војводине. Поменута средства у укупном износу од 2,5 милиона динара намењена су за редован рад, програме развоја и деловања савета, и то за текуће пословање, капиталне трошкове и подршку у радном ангажовању координатора, односно секретара савета.

Уговори су потписани са представницима девет локалних самоуправа, које ће средства усмерити ка саветима у Старој Пазови, Панчеву, Зрењанину, Суботици, Руми, Бачкој Паланци, Инђији, Врбасу и Кикинди.

– Важно је позвати представнике локалних самоуправа које нису основале социјално-економске савете на територији АП Војводине да их оснују. Спремни смо да

им помогнемо и финансијски и искуством, те да их упутимо и на оне јединице локалне самоуправе где ти савети добро послују, јер сматрамо да је то радно тело место на ком заједнички могу деловати послодавци, синдикати и сви заинтересовани учесници у привредном животу. Дијалог нема алтернативу, а сами социјално-економски савети јесу институционални начин решавања проблема запослених, послодаваца и синдиката – рекао је том приликом секретар Иванишевић и додао да данас једна четвртина јединица локалне самоуправе на територији АП Војводине има социјално-економске савете.

– Секретаријат разговара са свим социјалним партнерима, превасходно са Удружењем послодаваца Војводине, како би се активније укључили у формирање савета где постоје услови за то – навео је Иванишевић.

Он је истакао и да Покрајинска влада, односно Покрајински секретаријат за привреду и туризам, подржава укупан рад Покрајинског социјално-економског савета

Покрајински секретар Ненад Иванишевић потписује уговор

и савета у локалним самоуправама са око 12 милиона динара годишње, с циљем ефикаснијег социјалног дијалога.

– Резултат свих иницијатива је побољшање положаја радника, и то је политика и Покрајинске владе и Секретаријата за привреду. Социјално-економски савети имају за циљ да се права радника боље поштују и да заједно, на једном месту, могу да разговарају представници локалних самоуправа, синдиката и послодаваца. Наставићемо разговоре о оснивању нових савета, јер је то начин да се побољша целокупна привредна клима на територији Војводине – казао је Ненад Иванишевић.

Мирослав Мектеровић

ПОМОЋ ПОКРАЈИНЕ ПОРОДИЦАМА СА ТРОЈЕ И ЧЕТВОРО ДЕЦЕ

Подршка за решавање стамбеног питања

Председник Покрајинске владе, Игор Мировић, уручио је 22. новембра, у холу Покрајинске владе, уговоре о додели бесповратних средстава за 237 породица из АП Војводине са троје и четворо деце за решавање стамбеног питања или унапређење услова становања. Породице у којима се од 1. јануара 2020. године родило треће или четврто дете добиле су бесповратна средства у укупном износу од 250 милиона динара. Средства за адаптацију или доградњу постојећег стамбеног простора користиће 166 породица, док ће 71 породица добити средства искористити за куповину кућа.

– Желимо да обезбедимо будућност за нашу децу и боље и квалитетније услове живота. Покрајинска влада је 2018. годи-

Игор Мировић и Предраг Вулећић приликом доделе уговора родитељима

не увела ову меру као вид подршке вишечланим породицама. Од тада су обезбеђена средства у износу од 543,5 милиона динара, чиме је 507 породица добило

боље услове становања – изјавио је приликом доделе уговора Игор Мировић.

Председник Покрајинске владе је истакао да за ову врсту

помоћи влада велико интересовање, што значи да ће и у наредним годинама бити настављен тај вид подршке.

– Ове мере дају конкретне резултате. У Војводини смо 2018. године имали 2.247 породица у којима се родило треће дете, а 2020. године било их је већ 2.349 – казао је председник Мировић.

Уручивању уговора присуствовао је покрајински секретар за социјалну политику, демографију и равноправност полова, Предраг Вулећић, као и Радош Пејовић, помоћник покрајинског секретара, и Диана Миловић, подсекретарка у Покрајинском секретаријату за социјалну политику, демографију и равноправност полова.

М. Мектеровић

САВЕЗ ИНВАЛИДА РАДА СРБИЈЕ

АКТИВНИ ТОКОМ ЦЕЛЕ ГОДИНЕ

Савез инвалида рада Србије имао је запажена дешавања у месецу који претходи 3. децембру – Међународном дану особа са инвалидитетом.

На културно-спортској манифестацији која је, под покровитељством Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, одржана у Алексинцу, поред општинске организације инвалида рада, као домаћина, учествовале су и организације из Зајечара, Књажевца и Бољевца. У оквиру манифестације одржана су спортска такмичења у шаху и пикаду.

Божидар Цекић, председник Савеза инвалида рада Србије и члан Савета Владе за питања особа са инвалидитетом, говорио је о задацима и активностима градских и општинских организација. Цекић је истакао изузетну сарадњу са Министарством за рад, запошљавање, борачка и социјална питања када је реч о финансирању активности Савеза као и побољшању положаја особа са инвалидитетом.

У Зајечару је 23. новембра одржано окупљање осам градских и општинских органи-

зација инвалида рада Зајечарског и Борског округа, на коме су, поред дружења, разговарали о будућим задацима и циљевима.

У име око 400.000 чланова организација инвалида рада, са оба скупа је председнику Републике Србије Александру Вучићу упућена подршка и захвалност за побољшање

Честитка

Председник СИР Србије, Божидар Цекић, честитао је члановима организација инвалида рада, као и свим грађанима Србије наступајуће празнике.

– Свима желим добро здравље, личну срећу и срећу њихових најмилијих, као и успех у животу и раду. Члановима организација инвалида рада и свим особама са инвалидитетом честитам њихов дан, 3. децембар – рекао је Цекић.

положаја инвалида рада и особа са инвалидитетом и за све што у условима пандемије чини за грађане Србије – на обезбеђивању довољно различитих вакцина, као и за материјалну подршку целокупном становништву.

М. Ј.

САВЕЗ ИНВАЛИДА РАДА ВОЈВОДИНЕ ОБЕЛЕЖИО ДАН ОСИ И 57 ГОДИНА РАДА

Унапређен положај инвалида рада

Под покровитељством Покрајинског секретаријата за социјалну политику, демографију и равноправност полова, Савез инвалида рада Војводине свечано је обележио 25. новембра ове године, у Новом Саду, Међународни дан особа са инвалидитетом – 3. децембар и свој јубилеј, 57 година постојања. Према речима Стане Свилаоров, председнице Савеза инвалида рада (СИР) Војводине, који окупља 32 општинске и градске организације у Покрајини, ову пројектну активност Савеза, већ традиционално, делимично је финансирало Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања.

Свечаности су присуствовали Горан Милић, председник Савеза самосталних синдиката Војводине, Јоланда Корора, помоћница покрајинског секретара за социјалну политику, демографију и равноправност полова, Станко Нимчевић,

Учесници манифестације са сликарским радовима инвалида рада

потпредседник СИР Србије, Снежана Марић, директорка Филијале РФ ПИО Суботица. На скупу је прочитано и писмо подршке Радована Тврдишића, потпредседника Народне скупштине Републике Србије, који је био спречен да дође.

Потпредседник СИР Војводине Стеван Радишић образложио је да ће се због поштовања епидемиолошких мера про-

слава ова два значајна догађаја одржати по регионалном принципу. Организације инвалида рада из Бачке уприличиле су прославу 25. новембра у Новом Саду, организације из Баната 30. новембра у Панчеву, а њихове колеге из Срема 3. децембра у Беочину.

На скупу је презентован историјат рада и развоја Савеза од 1964. године, када је одржана

Оснивачка скупштина Покрајинског одбора СИР Војводине, до данас, а истакнуто је и да је укупан положај инвалида рада значајно унапређен након формирања Сектора за заштиту ОСИ у Министарству за рад, запошљавање, борачка и социјална питања. Наглашена је одлична сарадња са министарком Даријом Кисић Тепавчевић и њеном помоћницом Биљаном Барошевић. Савез, како је речено, веома добро сарађује и са Покрајинским секретаријатом за социјалну политику, демографију и равноправност полова и са секретаром Предрагом Вулетихем.

На крају манифестације најактивнији чланови СИР Војводине из Бачке и гости из институција и организација заслужни за плодну сарадњу са Савезом добили су уметничке слике које су насликали инвалиди рада на својим колонијама.

М. Мектеровић

Округли сто о проблемима ОСИ и старијих особа

По квалитету услуга пружених корисницима, Центар за социјални рад у Трстенику спада међу најуспешније у Србији. До сада је у Центру реализован велики број активности, односно пројеката. Према речима директора Центра, Драгојла Минића, у оквиру шестодневне онлајн обуке под називом „Систем за заштиту и аутоматизацију инструмената социјалне заштите“, у првој фази обуке су двојица запослених у овом центру. Они се обучавају за прелазак на нови аутоматизовани начин рада и вођења случајева. У другој фази обуке они ће у својству тренера имати задатак да стечена знања и вештине пренесу на све запослене у Центру. Крајњи циљ којим се прелазе на нов начин рада је умрежавање установа, ефикаснији рад и вођење евиденције у интересу корисника социјалне заштите, који ће имати потпунију услугу.

Стручњаци окупљени на трибини у трстеничком Центру за социјални рад

У циљу развоја услуга социјалне заштите заједнице, у складу са потребама грађана и могућностима локалне заједнице, организован је и округли сто на тему везану за особе са инвалидитетом (ОСИ) и старије особе као жртве насиља.

– На ову својеврсну трибину позвали смо акредитоване стручњаке из централног, нај-

вишег нивоа социјалне заштите и све оно што смо од њих о овој теми сазнали имплементираћемо у пројекте и применити у раду на терену. Задатак Центра је да пружи што ефикаснију помоћ и заштиту нашим суграђанима – рекао је Драгојло Минић, директор трстеничког Центра за социјални рад.

Један од учесника округлог стола био је и Живорад Гајић, председник Управног одбора Удружења стручних радника социјалне заштите Србије и помоћник директора Републичког завода за социјалну заштиту.

Он је рекао да већ дуже имају успешну сарадњу са трстеничким Центром за социјални рад у чијем су фокусу друштвене групе, особе са инвалидитетом и старији грађани и њихов ризик од занемаривања и запостављања, од издвајања из породице.

– У последње четири године удвостручен је број социјалних услуга и то је резултат финансијске подршке са националног нивоа. Ми ћемо и даље заједнички реализовати активности из области социјалне заштите бројних корисника – рекао је Живорад Гајић.

Д. Ивановић

Општина Параћин део „СВИС ПРО“ пројекта

Општина Параћин једна је од 22 општине у Србији, које су добиле подршку за унапређење социјалне заштите у оквиру програма „СВИС ПРО“, за који Влада Швајцарске обезбеђује више од 310.000 евра, док допринос локалних самоуправа износи око 115.000 евра.

Пројекти су намењени развоју и пружању услуга социјалне заштите, односно ублажавању утицаја кризе изазване пандемијом вируса ковид 19. Пројекат под називом „Бригом до безбрижне старости“ чија је реализација кренула пре неколико дана, обухвата кориснике старије од 65 година на подручју осам села: Лешја, Плана, Доње Мутнице, Горње Мутнице, Извора, Поточца, Дреновца и Доњег Видова.

У обилазак корисника изабраних на основу евиденције Центра за социјални рад иде мобилни тим, који чине лекар,

правник, психолог и мајстор. Сваки корисник приликом прве посете добија пакет заштитне опреме. У циљу помоћи најугроженијим лицима у стању социјалне потребе и ублажавања утицаја кризе изазване пандемијом вируса ковид 19,

општини Параћин је по овом пројекту опредељено 11.900 евра. Планом пројекта је предвиђено да свако од чланова тима оствари укупно 340 посета за седам месеци трајања пројекта, којим је обухваћено укупно 68 корисника.

А. Г.

КАДА СЕ СПОЈЕ ЗАНАТ И УМЕТНОСТ

Традиција уткана у модне к

Пустовање или филцање вуне, које води порекло из Азије, спада међу најстарије познате занате и представља једну од првих техника за производњу текстила.

Овај стари занат данас од заборава чувају различита удружења и појединци који гаје велику љубав према традицији и културном наслеђу.

О тој теми разговарали смо са Снежаном Црноглавац, младом уметницом, вајарком из Врњачке Бање, која је у свом раду успела да споји уметност и стари занат пуствовања вуне и да са својом породицом изгради успешан посао.

Како сте дошли на идеју да спојите уметност и традицију на овај начин и оснујете „Срећну овчицу“?

– По завршетку Факултета примењених уметности у Београду, као вајарка сам неколико година трагала за правим материјалом у коме ћу се најбоље изразити у сопственом стилу. Моја мајка је од раније познавала стари занат пуствовања вуне и бавила се њиме из хобија. Отац је занатлија и парола наше породице увек је била да ти нико не може „узети занат из руку“. Вештина, искуство, таленат, али и напоран рад и све што смо као породица унели у овај посао довело је до овога што данас представљамо.

Колика су улагања и које услове је било потребно испунити како би се започео процес производње?

– Генерално, улагања су везана за материјал и у само усавршавање технике и вештине. Наша вуна је превише груба за нежне радове тако да велики део материјала набављамо из иностранства, из Италије, Турске, Непала, Русије, и кад нам се пружи прилика да набавимо материјал, ми онда стварно уложимо у то. Фокус смо задржали на ручној производњи, уз одговарајуће алате које прави мој отац углавном од дрвета.

Снежана Црноглавац

Да ли је реч о породичном бизнису или запошљавате још неког?

– С обзиром на то да је у питању производња уникатних комада, за сада је довољно да радимо у кругу породице. Мени као уметнику је веома важно да

сваки детаљ буде урађен баш онако како треба, да нема пропуста, а то је тешко ако запошљавате људе са стране.

Како је изгледао Ваш први сусрет са пуствовањем?

– Мама ми је показала основне технике пуствовања, а ја сам онда даље сама истраживала, проналазила технике које мени највише одговарају и усавршавала се. Почела сам са кућицама за кућне љубимце. То ми је некако било најближе јер сам их, као вајар, доживљавала попут скулптуре. Тродимензионалне су, имале су пуно детаља, то ми је давало доста простора за игру. Интересантно је да су оне, заправо, један од најтежих предмета за рад и из ове перспективе ми је просто и чудно што сам имала храбрости да кренем од њих. У том тренутку нисам имала ништа од алата, осим своје две руке. Сада радим сликање

вуном на свили и модне комаде. У Галерији Сингидунум по други пут излажем своје радове од вуне као члан УЛУПУДС-а, Секције за текстил и савремено одевање, на шта сам веома поносна.

Сваки производ је ручно рађен и уникатан. Где проналазите инспирацију и које

материјале највише користите?

– Инспирацију проналазим у свету око себе, пре свега у природи, људима, осећањима. Она ми долази спонтано и периодично и зависи од тренутног стања у ком се налазим, од комуникације са људима са којима сарађујем, од материјала... Сваки материјал инспирише на неки посебан начин. Није исто да ли радим са домаћом вуном која је дивља, коврцава, оштра, или са италијанском која је тања, финија, много мекша. Али, изузетно ми је важно да то буду природни, одрживи материјали, тако да користимо вуну и свилу. Волела бих да наш бренд остане упамћен као бренд који је правио еколошки пријатељске, здраве производе, који су при томе и рукотворине, јер у масовној производњи не видим ништа пожељно и лепо. У овом свету у ком је већина ствари масовна, лепо је купити производ ручне израде где је сваки артикал промишљен и уникатан, створен са страшћу, а истовремено је и природан.

Која врста производа је најзаступљенија и најтраженија и где највише пласирате своје радове?

– Наш асортиман сада је акценован на моди и међу колегама смо препознатљиви највише по великим свиленим огртачима на којима ја буквално сликам вуном на свили. Могу да се погледају у Галерији Сингидунум у Београду, у сувенирници хотела „Фонтана“ у Врњачкој Бањи и наравно онлајн. Такође, посећујемо и дизајнерске сајмо-

Омаде

ве и ексклузивне манифестације. Наши производи се најчешће купују на поклон драгим особама. Разлог за то је што су у питању уникати и што је могућа персонализација поклона. Производ постаје личан, траје и чува се, па чак и наслеђује.

Да ли сте током времена унапређивали и проширивали производњу?

– Производњу смо унапређивали похађајући десетине курсева који промовишу ову технику рада. Истраживали смо нове материјале, свилу и најфиније врсте вуне. Један од циљева је да достигнемо квалитет производње по угледу на руске уметнице које се традиционално баве овим занатом. Тренутно похађам и школу моделарства и правим планове за следећу годину.

Како је актуелна ситуација са пандемијом коронавируса утицала на посао?

– Набавка материјала из иностранства након почетка пандемије короне знатно је отежана. На самом почетку пандемије сва куповина је прешла на онлајн и продаја је за тренутак порасла. Међутим, како је прошле године расла неизвесност везана за корона вирус и уопште целокупну ситуацију, дошло је до наглог пада продаје. Исто се десило и у марту ове године, нагли пад, па се опет од јуна вратило на нормалну продају. Али, генерално, мање се купује и то утиче на све, па и на нас.

За крај реците нам какви су Вам планови за будућност?

– Осим идеје да поред аксесора радим и комплетне одевне предмете, волела бих и да се на неки начин вратим и скулптури. Како вуна заиста има неограничене могућности, ја бих јако волела да почнем да правим скулптуре од вуне. То је за мене као примењеног уметника, који је извукао најбоље из материјала, нешто лично. А у плану је и самостална изложба са скулптурама од пустоване вуне.

Драгана Лукић Лазовић

У КЛАДОВУ ОДРЖАНА ИЗЛОЖБА РАСКОШНОГ ВЛАШКОГ
ВЕЗА НА ЦРНОМ ПЛИШУ

Очување технике штампујит

У галерији Библиотеке „Центар за културу“ у Кладову 25. новембра одржана је изложба раскошног влашког веза на црном плишу. Поставка је представљала завршницу пројекта Етно мреже под називом „Очување технике штампујит“, који је подржало и Министарство културе и информисања.

Ауторка пројекта је Душанка Ботуњац, академска сликарка и примењена уметница, чувар мотива Неготинске крајине, аутентичног влашког наслеђа које промовише и чува од заборава и као члан уметничког савета, едукатор, регионални координатор и дизајнер Етно мреже.

У сарадњи с удружењем „Мисија креатива“ из Кладова, ауторка пројекта је радила на документовању мотива и елемената за заштиту технике декоративног веза „штампујит“ који негује влашка заједница у источној Србији а која се примењивала за украшавање свечане женске ношње Влаха. Током пројекта је документовано стање елемента, урађени су разговори са активним везиљама које су уписане у регистар Етно мреже, и уз видео запис припремљена је мапа репрезентативних комада који се израђују овом техником. Предлог је да се као један од ефеката пројекта, овај елемент номинује за Листу елемената нематеријалног културног наслеђа и да се уз подршку Министарство културе и информисања настави систематичан рад на неговању технике и њеном дугорочном очувању.

Иза помало егзотичног назива „штампујит“ крије се техника веза која је у подунавски део Србије стигла из западне Европе у другој половини 19. и почетком 20. века.

– По приповедању старијих мештана који су живели на овом подручју, са сигурношћу се тврди да су технику „штампујит“ у ове крајеве пренеле и донеле жене које су са својим супрузима, бродарима, заједно пловиле Дунавом, на рела-

Душанка Ботуњац Фото: Етно мрежа

цији од Радујевца (Радујевац је место на Дунаву у коме је у 19. и почетком 20. века било најзначајније велико пристаниште, царина и карантин), преко Будимпеште па све до Беча – забележила је ауторка Душанка Ботуњац.

Нова фаза декорације свечане женске ношње Влаха у дунавском приобаљу и Тимочној крајини креће након сусрета са западном културом и новим занатским техникама. Због начина преношења шаре, нова техника веза неспретно је названа „штампујит“. Везе се уз помоћ вертикалне полумеханичке игле, која густим убодима на наличју тканине према шеми гради изузетно изражајну декоративну шару на црном плишу спреда.

– У општини Неготин се нико више не бави овом врстом веза. Отворили смо шкриње и сусрели се са богатим артефактима, али је занат нестао – наводи Душанка Ботуњац.

На срећу, у кладовском селу Корбово, ауторка је наишла на Љубинку Бељолић, последњу активну везиљу која је у тајне технике „штампујит“ пре десетак година увела удружење „Мисија креатива“ из Кладова, што потврђује да ће се у очувању овог нематеријалног културног блага, захваљујући оваквим прегаоцима, успети.

Г. О.

„ДАНИ ВОДЕНИЦЕ” У ЛЕСКОВАЧКОЈ ВАРОШИЦИ ВУЧЈЕ

Воденице старе више од век и по

Манифестација посвећена узгајивачима пшенице и кукуруза из лесковачког Поречја – „Дани воденице” завршена је 4. новембра приредбом испред Кованџијске воденице у лесковачкој варошици Вучје.

У живописном крајолику са неколико воденица у низу на десној обали Вучјанке, подно планине Кукавица, окупили су се бројни љубитељи воденице и пројиног брашна. У кањону ове планинске реке активно је десетак воденица од којих се издвајају Јовкина и Кованџијска, назване по надимцима фамилија власника воденице.

Ово су били девети „Дани воденице” а млади кувари средње трговинско-гоститељске школе из Вучја припремали су паленту, качмак и погаче пројаре, све то

у комбинацији са планинским сиром. Воденичарско оро (коло) заиграли су најмлађи чланови лесковачког КУД „Абрашевић”.

– Сачувајмо културу и традицију воденица и оваквом манифестацијом која постаје све значајнија – поручио је Братислав Станисављевић, директор Дома културе у Вучју, који је иницијатор и организатор ове манифестације.

Скуп је поздравила и Александра Ђорђевић, чланица Градског већа града Лесковца.

– У Поречју има воденица које су старе и више од 150 година. Циљ нам је да их сачувамо од заборава. Наша локална самоуправа све више подстиче ратарску производњу, али води и рачуна о материјалној и нематеријалној култури и традицији лесковачког краја – истакла је Александра Ђорђевић.

Градоначелник Лесковца Горан Цветановић рекао је да град сваке године даје подстицајна средства, пре свега младим пољопривредницима, ради очувања села и поспешивања примарне пољопривредне производње. Тако ће бити и следеће, 2022. године.

Т. Стевановић

НИШ

Доктору Перишићу награда за животно дело

Поводом лекарске славе Свети врач Козма и Дамјан, у Нишу су додељене традиционалне награде и повеље заслужним лекарима, као и посебне награде истакнутим лекарима у борби против ковида 19.

Посебан печат свечаности дало је уручење награде Лекарске коморе Србије за животно дело које је ове године добио др Зоран Перишић, кардиолог и директор Универзитетског клиничког центра Ниш. Захваљујући на високом признању др Перишић је посебно нагласио да је срећан што иза себе оставља стручне младе људе оспособљене да квалитетно обављају сложене хируршке захвате.

Још два лекара из Ниша добила су признање Лекарске коморе Србије. Повеља је уручена др Јовици Јовановићу, специјалисти медицине рада, а плакета је припала пулмологу проф. др Лидији Ристић.

Љ. Г.

НИШ

Прихватилиште за старе и болесне

У Установи за дневни боравак деце и омладине ометене у развоју „Мара” у Нишу ускоро ће бити отворено прихватилиште за одрасле и старе који живе у неусловним објектима. Њима би на овај начин био обезбеђен смештај током зимских месеци или после болничког лечења. Поступак лиценцирања је у току и очекује се да овај простор ускоро почне да функционише.

Идеја о прихватилишту ове врсте није нова нити је од јуче. Надлежни кажу да се са адаптацијом посебног дела зграде Установе „Мара” кренуло почетком године. План је био да се оспособи простор намењен пре свега старијима који немају адекватан смештај током зиме или после болничког лечења, али је укупна ситуација са ковидом 19 многе планове пореметила па је и рок за отварање објекта

померен за неколико месеци. Сада су сви радови завршени и добро је што ће пре зиме све бити спремно за боравак првих корисника. У току је и пријем десетак нових радника, међу којима и неколико неговатеља.

Иначе, пројекат прихватилишта за одрасле који су социјално угрожени „Мара” спроводи се у сарадњи са Министарством правде од којег су за адаптацију дела простора добили три милиона и триста хиљада динара.

Љ. Г.

Канчикаши из Мужље

На пашњацима између Зрењанина и реке Тисе некада је било много салаша, кажу и више од стотину. У зрењанинској месној заједници Мужља пре двадесетак година основано је Удружење неговалаца старих обичаја, а Ирена Немет, рођена и одрасла на салашу у Мужљанском рити, окупила је млађу генерацију и почело је обележавање Пастирског дана – подсећање на некадашњи начин живота пастира, на предмете којима су се служили, јела која су им била свакодневно на трпези.

Кнез мужљанских канчикаша, Ласло Пакаи, у свечаном оделу

Недавно, на обележавању дана Месне заједнице Мужља, Ирена Немет примила је значајно признање за свој рад, како у Удружењу неговалаца старих обичаја Мужљанаца тако и у КУД „Петефи Шандор“, у коме активно учествује у женском хору. Нама је било интересантно да од Ирене Немет чујемо више о чувању традиције и оживљавању некадашњег начина живота.

– Наше удружење организује разне манифестације посвеће-

не старим обичајима, посебно неговању сећања на жетелачке дане и традиционалне вештине које су наши преци вековима уназад користили у свакодневном животу и при узгоју животиња. Сигурно да нема детета са салаша које бар једном у животу није направило обичан бич, сви смо их као деца правили. Бич је био саставни део наше свакодневице док смо чували јата гусака, а одрасли који су чували говеда или свиње користили су

Ирена Немет, добитница признања за неговање старих обичаја

велике пастирске бичеве. Наш паор кочијаш није седао у паорска кола а у граду на фијакер без лаког бича. Овај бич паору је више служио као кочијашки симбол јер прави паор није шибао коње. Но ни свињар или говедар није шибао стоку, већ је бич служио како би пуцао њиме и тако „помагао“ код скупљања стоке – каже Ирена.

Пастирски бич прави се и плете од кудеље и после још једном преплете са говеђом

кожом како би био дуготрајнији и отпорнији на влагу и кишу. Дужина бича је од три до четири метра, држаља од педесет до шездесет центиметара, а бич се завршава швигаром плетеним од маниле.

– Е, управо ми канчикаши јединствени у овом делу Баната то негујемо. Говедари су били ти који су у цик зоре ишли сеоским улицама, будили мештане пуцајући бичевима и давали им знак да могу краве и свиње да пуштају напоље из дворишта да их терају на испашу. Када смо почели да радимо у Удружењу, убрзо нам се придружио

и Ласло Пакаи, одмила га зовемо Лацика, иначе димничар у пензији, али и наш актуелни кнез коме лепо стоји свечано одело када наступа као канчикаш из Мужље – истиче Ирена Немет.

Актуелни кнез Ласло Пакаи титулу је освојио на манифестацији у Панчеву када је за један минут успео да направи 108 „пуцњева“ бичем и тај рекорд још нико није оборио.

Иштван Прец

ЈЕСЕЊИ ФЕСТИВАЛ МИРО У ОКРУГЛИЦИ

Окупљање љубитеља природе

Удружење грађана „Тера хербика“ из Сврљига недавно је у дворишту основне школе у селу Округлица организовало Први промотивни фестивал „Миро“. Фестивал је добио име по вишевековном дрвету званом миро и причи – легенди о постанку села.

Циљ овог удружења, по речима председнице, Сунчице Јовановић, јесте окупљање љубитеља природе, људе са идејама, креативношћу и жељом да бораве у здравој средини и хране се здравом храном.

Природа у Округлици, на обронцима Сврљишких планина је дивна и даје снагу за душу и уживање. Из тих разлога у Округ-

лицу су стигли гости из Београда, Ниша, Сврљига и околних средина. Сви су се лепо провели у етно стилу, споју младости и старости, прича Сунчица.

Рама уз раме са Сунчицом радили су Данијела и Немања, фармацеути који су из своје области помагали сељанима и посетиоцима. Било је за свакога понешто. Најмлађи су се опробали у сликању, а радионицом је руководила позната сликарка Нина Тодоров. Било је и свирке. Домаћице су представиле своје радове и причама из свог детињства евоцирале успомене на та времена.

Фестивал је посетио и председник општине Сврљиг, Мирослав Марковић,

који је пореклом из Округлице. Он је обећао свестрану помоћ манифестацији. лепе утиске носи и Милија Милетић, народни посланик, који увек даје подршку развоју села, сеоским саборима и развоју сеоског туризма.

С. Ђорђевић

СВЕ КОРИСТИ ФИЗИЧКЕ АКТИВНОСТИ ЗА СТАРИЈЕ

Зашто вежбати, ионако ћу остарити

Како очекивани животни век наставља да се продужава, што је одлична вест, следећа брига је да ли додатно време обухвата године здравог живота и добар квалитет живљења у старости. И једном и другом знатно може да доприне одржавање добре физичке кондиције што је дуже могуће.

Физичка активност се дефинише као било који телесни покрет који доводи до потрошње енергије. Она обухвата вежбање и спорт, али и физичке активности које се обављају као део свакодневног живота, занимања, слободног времена.

Како стручњаци одавно наглашавају, физичка активност је заштитни фактор за многе болести као што су кардиоваскуларне болести, мождани удар, дијабетес и неке врсте канцера, а повезана је и са побољшаним менталним здрављем, одлагањем почетка деменције и уопште са бољим квалитетом живота и благостањем јер помаже да дуго останемо самостални. Здравствене користи од физичке активности су документоване бројним студијама и истраживањима и она се сматра покретачем здравог и дугог живота, заправо бројем један када је у питању допринос дуговечности.

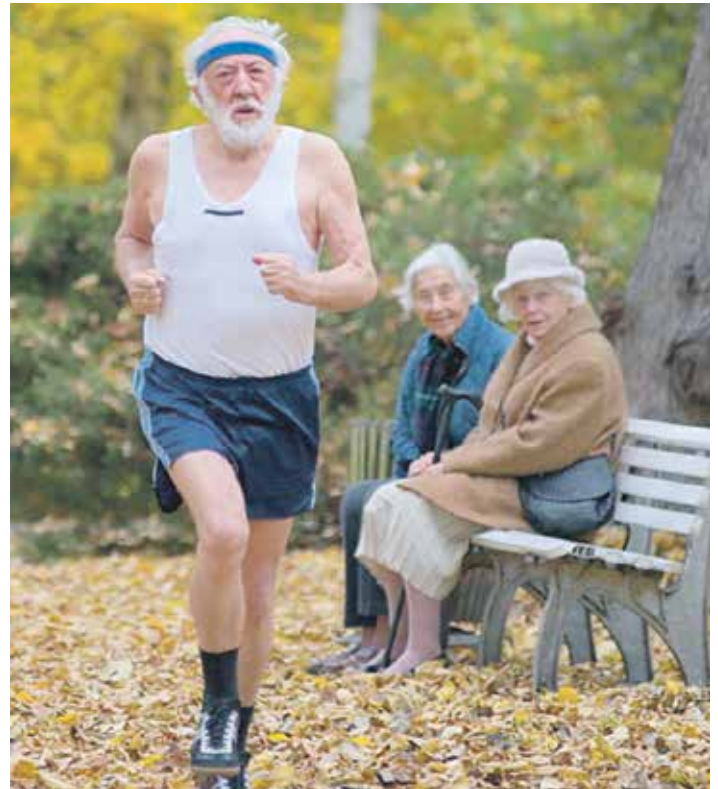
Губитак снаге и издржљивости који се приписује старењу делимично је узрокован смањењем физичком активношћу а та неактивност се са годинама повећава. До 75. године живота скоро сваки трећи мушкарац и половина жена се не баве више никаквом физичком активношћу. Неактивност и старење повећавају ризик од хроничних болести, а старији људи често имају вишеструка хронична стања.

Физичка активност не мора бити напорна да би се постигле здравствене користи, а једно од најчешћих питања јесте колико је заиста активности старијима

потребно. Светска здравствена организација (СЗО) сматра да је за већину покретних старијих препоручено и оптимално 150 минута активности недељно (рецимо, лагане шетње од пола сата пет дана у недељи, једноставне и безбедне вежбе, рад у башти). Према подацима СЗО, више од петине старијих од 65 година нема ни толико физичког кретања. Препоруке за вежбање, за онога ко може, укључују и аеробне и вежбе снаге, као и вежбе равнотеже за смањење ризика од падова. Ако старије особе не могу да прате смернице због хроничних стања, треба да буду активне онолико колико им способности и услови дозвољавају. Важно је напоменути да се препоручена количина кретања и лаганих вежби не односи на рутинске активности свакодневног живота као што су брига о себи, кување, куповина.

Препорука СЗО за најмање 150 минута умерених активности недељно односи се на оне старије који раније нису имали физичких активности, а за оне који су већ активни препоручује се 75 минута снажнијег вежбања недељно. Старији који су неактивни требало би да почну са кратким интервалима умерене физичке активности (5-10 минута) и постепено повећавају до жељене дужине, и свакако уз консултације са лекаром. Да би се постигле здравствене користи од шетњи или вежби, требало би их упражњавати до тачке када је потребан кратак одмор пре него што се активност понови.

Ако сте имали пад или сте забринути да ћете пасти, извођење вежби за побољшање снаге, равнотеже и флексибилности помоћи ће да ојачате и да се осећате сигурније на ногама. Најбоља превентивна мера за избегавање повреда је да се остане јак, покретан и окретан.

Суштина ових савета јесте да, ако се већина старијих и не одлучи напрасно да почне да вежба, зна да је бенефит већ и то да се смањи време проведено у седењу или лежању и да се неком активношћу раздвоје дуги периоди некретања. На пример: чешће устајање да се попије вода, скува кафа или чај; редовно намештање кревета; чешће брисање прашине; било какво кретање по кући, макар и споро.

Циљ је да се буде физички активан сваки дан јер је било каква активност боља него никаква, а здравствене бенефиције ће се повећавати како се буде повећавала наша кондиција.

Да би се неке животне навике промениле, врло често је потребан подстицај и социјална подршка породице и пријатеља. Започињање или одржавање редовне рутине вежбања може да буде изазов у било ком узрасту – и не постаје лакше како старимо. Можда ћете се осећати обесхрабрено здравственим проблемима, боловима или бригом због повреда. Ако никада раније нисте вежба-

ли, можда не знате одакле да почнете, или ћете можда мислити да сте престари и слабаши и да никада више нећете моћи да испуните стандарде које сте поставили када сте били млађи. Или можда само мислите да је вежба досадна и непотребна.

Иако све ово може изгледати као добар разлог да успорите како старите, још је бољи разлог да се покренете. Ако postanete активнији, можете побољшати расположење, ублажити стрес, упознати нове пријатеље. Физичка активност и кондиција могу помоћи да управљате симптомима болести и прагом бола и да побољшате општи осећај благостања. А убирање тих плодова не мора да укључује напорне вежбе или одласке било где из куће. Можете добити корист од додавања више кретања и активности свом животу, чак и на мале начине. Јер – без обзира на године или физичко стање, никада није касно да покренемо своје тело, побољшамо здравље и изглед и будемо задовољни тиме колико добро старимо.

М. Јовановић

Исланд је нови шампион

Шта је показало овогодишње трагање за пензијском сигурношћу у несигурном свету

Нема савреног пензијског система, сваки има понеку ману, али је у овогодишњем рангирању пензијских система 43 земље (ми нисмо на том списку) које чине две трећине човечанства – својеврсном трагању за пензијском сигурношћу у несигурном свету – испредњачила држава са само 366.000 становника која је, са БДП-ом „по глави“ од око 40.000 долара, истовремено и једна од најбогатијих нација света – Исланд.

Исландјани су на шампионском трону сменили Холанђане, који су овога пута на другом месту. Трећа је Данска, а међу првих десет су и Израел, Норвешка, Аустралија, Финска, Шведска, Уједињено Краљевство и Сингапур, који је уједно и најбоље рангирана земља Азије.

Ова померања су регистрована на овогодишњем „Индекс пензија“ који већ 13 година саставља мултинационална консултантска кућа Мерсер, а који се сматра најсвеобухватнијим показатељем снага (и сла-

бости) решења којима појединачне земље збрињавају „сениоре“, односно оне који завршавају свој радни век.

Мерсеров индекс има три подиндекса који у различитим процентима доприносе формирању оног главног. Први је адекватност неког пензијског система – колико он излази у сусрет потребама (40 одсто), затим одрживост (35 одсто) и постојаност система (25 одсто).

Исланд је оцењен са 84,2 поена (од максималних 100), добивши похвале за добру организованост својих пензијских фондова и дарежљиве пензије, како оне из радног односа, тако и „социјалне“ које свим својим становницима, зависно од боравањег стажа у земљи, обезбеђује држава.

У пензију се тамо иначе по правилу које има изузетке, одлази са 67 година.

Исланд је ретко у вестима, па је титула која га сврстава ако не у „пензионерски рај“, оно у нешто што је томе најближе, скренула пажњу на неке његове посебности, почев од демографских, до климатских и геополитичких.

Острво је у водама северног Атлантика и најређе насељена земља света: поменутих 366.000 Исландјана живи на простору који је за око петину већи од

територије Србије, при чему их је две трећине насељено у главном граду Рејкјавику и његовој околини.

Клима је на Исланду „поларна“, што подразумева одсуство топлих лета и просечну температуру која је током свих 12 месеци у просеку око 10 степени. Једна је од еколошки најчистијих земаља, сву своју струју обезбеђује из обновљивих извора и највећи је светски произвођач ове енергије по становнику.

Исланд је чланица ОЕЦД-а, клуба четрдесетак најразвијенијих економија света, учлањен је и у НАТО, али не и у Европску унију, иако испуњава више од 90 одсто критеријума за чланство.

Поднели су, додуше, 2009. молбу за пријем, али су је шест година касније повукли, па је Исланд данас, као и Норвешка, нечланица која ужива готово све бенефите чланства.

На другој страни, на самом дну овогодишњег индекса пензија је Тајланд, а по лошем рангу друштво му праве Аргентина и Филипини, са оценом да њихови системи имају „значајне слабости“ које треба отклонити.

На овогодишњој табели назадовало је укупно 11 земаља, што се углавном приписује учинку пандемије ковида 19.

На другој страни, своје пензијске системе су запажено побољшали Уједињено Краљевство и Кина, овога пута на 9. и 28. месту. Најбогатија нација света, САД, на 19. је месту (прошле године је била на 18), пре свега због неадекватности својих минималних пензија.

Као главна отежавајућа околност коју је донела глобална здравствена криза, чији крајни последице безмало две године није на видику, у овогодишњем извештају се наводи пораст неједнакости у многим деловима света, као и све теже окружење у које доспевају пензијски фондови, а пре свега историјски ниске каматне стопе по којима се оплођавају.

Посебна пажња овога пута посвећена је и „родном пензионерском јазу“: чињеници да постоје значајне разлике између просечне пензије пензионера и пензионерки, наравно, на штету ових других, које су на многим местима – драстичан пример у том погледу је Јапан – чак двоструко ниже. На другој страни, као позитиван пример наведена је Естонија где је та разлика у корист мушкараца само пет одсто, док је у оквиру ОЕЦД-а родни заостатак на штету жена 26 процената.

М. Бекин

УСПЕХ ПЕНЗИОНИСАНОГ ПРОФЕСОРА НА СП У РЕШАВАЊУ ШАХОВСКИХ ПРОБЛЕМА

Пола века љубави према шаху

Веома поштован и уважен међу својим Власотинчанима, дугогодишњи професор и директор овдашње Гимназије, професор Живан Шушулић био је члан шаховске репрезентације Србије на Светском шаховском првенству у решавању шаховских проблема које је одржано на Родосу од 16. до 23. октобра ове године.

Српски шаховски тим чинили су велемајстор Маријан Ковачевић и мајстори шаха Илија Серафимовић и професор Живан Шушулић. Наши шахисти су изборили бронзано одличје у конкуренцији 19 државних репрезентација са готово свих континената.

Илија Серафимовић и Живан Шушулић (са медаљом)

На истом такмичењу Живан Шушулић и Илија Серафимовић освојили су прво место и златну медаљу у брзом састављању шаховских проблема.

Професор математике у пензији и доскорашњи пред-

седник општине Власотинце, Живан Шушулић, овом приликом дебитовао је за шаховску репрезентацију Србије.

– Проблемским шахом бавим се од првих студентских дана а интензивно у протеклих неко-

лико година. У 2021. години постигао сам значајне резултате и то је био разлог да ме позову у репрезентацију Србије – скромно прича професор Шушулић.

Он је ове године освојио прво место на светском решавачком шаховском такмичењу у нашем главном граду и треће место на престижном такмичењу у Паризу, што му је донело чланство у репрезентацији Србије у решавању шаховских проблема.

Професор Живан Шушулић је члан Шаховског клуба Власотинце и тренутно води шаховску секцију са најмлађим полазницима. **Т. Стевановић**

Одржано 58. Шаховско првенство Србије за слепе и слабовиде

Од петог до седмог новембра у Кончареву код Јагодине одржано је 58. Шаховско првенство Србије за слепе и слабовиде. Учествовало је девет екипа а играло се девет кола по Бергером систему.

Прво место заузео је Београдски шаховски клуб слепих „Напредак“, друго место припало је ШК „Анпасан“ из Новог Сада а треће скоро основаном Шах клубу слепих из Јагодине „Јованча Мицић“. На такмичењу су учествовала и четири репрезентативца Србије који су на Шаховској олимпијади слепих одржаној у Грчкој, на Родосу, освојили бронзану медаљу за нашу земљу. Генерални покровитељ такмичења били су јагодинска градска управа и Спортски савез ЈАССА а технички организатор Спортски савез слепих и слабовидих Србије. **А. Г.**

ДЕДА СВЕТОЗАР ПРОСЛАВИО СТОТИ РОЂЕНДАН

Рад га је одржао

У присуству породице, пријатеља, представника Удружења пензионера, СУБНОР-а, капетан у пензији Светозар Мићовић из села Лиса у општини Ивањица прославио је стоти рођендан. У знак захвалности за пожртвовање, љубав и топлину коју је пружио свима, велики број људи се окупио да заједно са дедом Светозаром угасе рођенданску свећицу.

Удружење пензионера Ивањице, чији је дугогодишњи члан био, даровало му је признања за све животне битке које је добио.

– Светозар Мићовић се односио с поштовањем према нама млађима, којима је био узор у сваком погледу. Воли људе, дружења, заједничка путовања. Знали смо да кренемо преко његовог села Лиса, да не би долазио у Ивањицу, и то су била незаборавна дружења – изјавио је председник Удружења ивањичких пензионера Милојица Гојковић.

Од општинског СУБНОР-а добио је повељу за очување традиције НОБ, истине и правде за коју се борио читавог живота.

– За један век много је прошао, много тога током Другог светског рата. Увек је био уз нас, да помогне саветима и подршком. Залагао се да се очува традиција НОБ-а, да се истина не прекраја, и да се не забораве људи који су положили живот за слободу – речи су Дејана Савића, председника општинске борачке организације.

Рођак Величко Мићовић навео је да није познато да је у фамилији неко дочекао тако дубоку старост. Каже да су од њега научили да буду вредни, упорни и поштени. Рад га је одржао, а одмерен и уравнотежен живот донео му је дуг век.

М. Ашковић

Дани који трају

Градска организација пензионера (ГОП) Пирот, на челу са Јованом Николићем, најмлађа је организација пензионера у граду по стажу, али по активностима има чиме да се подичи.

У организацији овог удружења 10. новембра 2021. године у свечаној сали СО Пирот одржано је књижевно вече посвећено Дану примирја у Првом светском рату. О храбрости наших предака говорио је историчар Ратомир Костић, а ученици Економске школе читали су своје писмене саставе на ту тему. Чланице певачке групе ГОП-а отпевале су песму „Тамо далеко“.

Еко патрола ГОП-а организовала је недељу дана касније акцију „Чисто из љубави“ коју је подржао Лидл Србија. На истом задатку еколошке савести и свети нашли су се пензионери и средњошколци, чишћен је терен уз обалу Јерме од Суковског до Погановског манастира, а била је то и прилика да се обиђу светишта. У вечерњим часовима приређена је седенћа са књижевно-музичким садржајем за становнике села Извор.

Еко патрола на задатку

ГОП и Економска школа потписали су протокол о сарадњи у области екологије, културе, књижевности, неговања пиротског говора и др. Посебно радује интересовање ученика да се прикључе овим међугенерациским активностима.

Наредно дешавање, 19. новембра, организовано је у читаоници Народне библиотеке – књижевно вече посвећено животу и делу патријарха Павла поводом годишњице његове смрти.

ГОП Пирот је до сада одржао двадесет шест седенћи и угостио бројне ствараоце из области књижевности, музи-

чаре, историчаре... Било је и неколико путовања и обилазак познатих српских манастира. Учествовали су и на спортској сениорској олимпијади у Нишу. Многе планове омела је пандемија, али воља за рад, за дружење и пружене руке пријатељства увек постоји.

Чланови колегијума овог удружења окупљају се сваког понедељка, анализирају оно што је урађено претходне недеље и планирају обавезе и задатке за текућу недељу, уз поруку да сви који себе у таквом окружењу проналазе могу да им се придруже.

Н. Панић

УДРУЖЕЊЕ ПЕНЗИОНЕРА КУРШУМЛИЈА

Реализовали већину активности

Удружење пензионера Куршумлија реализовало је већину активности предвиђених за ову годину, у складу са епидемиолошким условима. Помагало је социјално угрожене пензионере, организовало дружења у окружним сусретима, а тренутно се одвија пријава и подела ваучера за 600 пензионера чија пензија не прелази 16.004,68 динара. Председник Удружења, Владимир Јаковљевић, нагласио је да ће пензионери са најнижим примањима добити помоћ од по хиљаду динара у виду ваучера, а пријава и подела трају до 20. децембра.

Сумирајући резултате од почетка године, председник Јаковљевић истиче да је удружење у мају издвојило око 2.500.000 динара и поделило ваучере за 2.500 пензионера за куповину основних намирница. У јуну су учествовали на Видовдан-

Стојанка Дељанин и Владимир Јаковљевић

ским сусретима у Прокупљу, а крајем јула на дружењу пензионера Топлице у Блацу. Ишли су на излет до Пролом бање, а актив жена Удружења организовао је дружење са пензионерима из Блаца. Због пандемије, изостале су екскурзије.

Стојанка Дељанин, секретар Удружења, истиче да нажалост доста средстава потроше на исплату посмртнина. Каже да имају сопствене приходе од осигурања, од штедње и од чланарине. Из општине Куршумлија 54 пензионера остварило је право на бесплатну рехабилитацију.

Пензионери Куршумлије могу свакодневно да се друже у Клубу пензионера, а у сарадњи са Домом здравља редовно се спроводе акције мерења крвног притиска и шећера у крви.

Р. Гавриловић

Помоћ за најугроженије

Посредством Фонда ПИО лесковачко Удружење пензионера својим члановима поделило је ваучере, односно потврде, за набавку основних животних намирница у лесковачким хипермаркетима. РФ ПИО је овом лесковачком удружењу поверио средства у износу од око милион и 332 хиљаде динара за поделу финансијске помоћи пензионерима чија месечна примања не прелазе 16.005 динара, а на основу јавно расписаног огласа од 19. октобра ове године.

Корисници са најнижим месечним примањима моћи ће да купе храну и средства за личну хигијену у износу од 2.000 динара, уз важећу личну карту или други документ са јасном идентификацијом.

На подручју које покрива град Лесковац живи око 11.100 пензионера са месечним пензијама до 16.000 динара па је због велике разубуђености терена било веома тешко да се за кратко време прикупе сви тражени подаци од потенцијалних корисника.

Ангажовани су сви руководиоци удружења у 106 месних одбора на подручју 144 лесковачке месне заједнице и насељених места, рекао је Братислав Здравковић (на слици), председник ГОП и координатор шест удружења са подручја Јабланичког управног округа.

Из Фонда ПИО за пензионере Лесковца и других општина из Јабланичког управног округа опредељено је око два милиона и 191 хиљада динара, и то за 1.129 пензионера из општине Бојник, за 223 најстаријих Црнотраваца, за 2.132 пензионера у Лебану, те 758 у Медвеђи, и за 2.903 пензионера из општине Власотинце, што је збирно око 18.235 пензионера из овог дела Југа Србије.

Т. Стевановић

Фото: Град Крагујевац

КРАГУЈЕВАЦ

Пријем у Скупштини града

Почетком новембра одржана је седница Скупштине Савеза пензионера Шумадијског округа. Тим поводом за делегацију пензионера – председника Савеза пензионера Србије др Андреју Савића и председника Удружења пензионера Шумадијског округа Драгана Микића, приређен је пријем у Скупштини града. Пријему је присуствовао и председник Удружења пензионера Крагујевац, Ратко Томашевић.

Сарадња локалне власти и Удружења пензионера у Крагујевцу је пример који треба да следе све локалне самоуправе у Србији, оценио је том приликом Андреја Савић.

– Кроз свој рад и активности помажемо најугроженијим пензионерима у виду обезбеђивања огрева и најнеопходнијих животних намирница. У наредних неколико дана уз подршку ПИО фонда, Удружење ће уручити 800 пакета крагујевачким пензионерима а из сопствених средстава већ је уручило 200 пакета суграђанима са најнижом пензијом – казао је председник Удружења пензионера Крагујевац Ратко Томашевић. **Г. О.**

МИРИЈЕВО

Поверење досадашњем председнику

На редовној годишњој скупштини Удружења пензионера „Треће доба“ у београдском насељу Миријево, за председника је поново изабран Душан Матић (на слици), а за заменика Зоран Димић. Изабрани су и чланови Управног одбора и скупштине удружења.

У извештају о раду овог удружења у протеклом периоду истакнуто је да су постигнути завидни резултати на свим пољима активности. Поред пружања помоћи најугроженијим члановима, удружење је посебну пажњу посветило организовању дружења, сусрета са другим удружењима пензионера, бројним излетима...

На скупштини је усвојен финансијски план и програм рада за наредну годину. Већина чланова удружења је вакцинисана, и организовање те акције је посебно похваљено. **М. Т.**

ВРАЊЕ

Четрнаест година фолклора

Врање је град музике, игре, песме и севдаха, у чему не заостају ни пензионери. Фолклорна секција Градског удружења пензионера пуних четрнаест година гаји песму и игру. Недавно је поводом тога у просторијама овог удружења одржана прослава.

Све успехе ових играча није могуће пребројати. Наступали су широм Србије, у Бугарској и Македонији. Свуда су са одушевљењем примани уз бурне аплаузе.

Први кореограф био је Миомир Станојковић. Данас их води председник Добри Ристић.

– С поносом истичем рад ове секције која преноси мелос југа Србије и репрезентује свој град и ван граница државе – каже председник Градског удружења пензионера Врање Стојче Павловић. **Р. С.**

ТРСТЕНИК

Реализоване планиране активности

Општинска организација пензионера у Трстенику има више од 3.200 чланова. Упркос пандемији коронавируса, у овој организацији су спроведене планиране активности. Међу најважнијима свакако је била набавка и подела огрева.

– Наши чланови су задовољни квалитетом и дистрибуцијом дрва и угља. Давали смо и позајмице у износу од 10.000 динара које се враћају у пет месечних рата. Такође смо дали и намирнице социјално угроженим и болесним пензионерима. Одређени број наших чланова био је у бањама. У клубу се окупља мањи број пензионера. Обавезно је, наравно, ношење маске и држање растојања. Долазе нам и представници наших месних организација на договор о планираним активностима. Наравно, надамо се да ће после епидемије коронавируса бити више излета и дружења. До краја године планирамо да угроженим и болесним члановима поделимо пакете – каже Миленко Вучковић (на слици), председник ООП у Трстенику. **Д. И.**

ЛЕСКОВАЦ

Успешно извођење „Зорке Манине“

При Удружењу пензионера града Лесковца активно ради Клуб пријатеља, који се недавно представио сценским приказом „Зорка Мантина“ (на слици) чији је аутор познати лесковачки књижевник Ненад Кражић, један од најбољих зналаца духа старог Лесковца.

Мирослава Добреновић, председница Клуба пријатеља, истиче да је њихова намера била да суграђанима прикажу како је изгледао Лесковац у прошлости. Чланови овог клуба гостовали су у многим градовима Србије, Северне Македоније и Бугарске приказујући обичаје, стваралаштво и традицију народа лесковачког краја

Клуб пријатеља постоји тринаест година и има своју монографију. **Д. К.**

МОКРИН

Побољшани услови за рад

Месна организација пензионера (МОП) у Мокрину једина је у саставу ГОП Кикинда која има наменску зграду за потребе ове старосне категорије. Објекат од око 100 квадрата изграђен је 1996. године. Прошлог августа је спуштен плафон у сали да би се смањило утрошак грејања, а ова централна просторија која може да прими осамдесетак посетилаца, тада је и окречена. Ове године је промењено шест прозора у сали и један у канцеларији (на слици). Предстоји и сређивање тоалета.

– Градска управа нам је доделила на конкурс 140.000 динара а МЗ још 70.000 – каже Даница Демић, која је већ шест година на челу мокринског МОП-а.

Она напомиње да је сала свакодневно отворена од 9 до 12 сати, окупља се просечно око 30 чланова који углавном играју друштвене игре. Претходних година је у Мокрину било и до 300 чланова за разлику од садашњих 150. Канцеларија ради понедељком и петком од 9 до 11 сати и помаже корисницима око набавке грева и намирница и других услуга. **С. З.**

ГОИР ШАБАЦ

Обележили славу

У Градској организацији инвалида рада Шабац обележена је слава, Свети Врачи. Био је то скроман обред, али са вером и молитвом за очување здравља свих чланова и чланица.

„Баш као што су свети Козма и Дамјан били лекари бесребрењаци, помагали и лечили болесне и сиромашне, наш задатак је да својим члановима будемо сервис за подршку у решавању или ублажавању њихових потреба и проблема“, рекла је том приликом председница ГОИР Шабац Мирослава Савковић.

Домаћица славе Наталија Божић предала је за следећу годину ту част Саранфиљки Ивин. **М. С.**

АЛИБУНАР

Обилазе болесне чланове

У Општинској организацији пензионера у Алибунару у току је подела пакета намирница члановима са најнижим примањима. По речима председавајућег организације, Милоша Океља (на слици, десно), активисти ће наредних дана посетити болесне чланове и колико је могуће помоћи им у превозу на преглед до изабраног лекара. Овде настоје да се пре зиме информшу о стамбеним приликама најугроженијих пензионера да би, у договору са представницима општине, месних заједница и институција које имају празне станове а не користе их, помогли у збрињавању оних којима је то најпотребније. Сагледаће се и могућност набавке грева а очекују се и солидарна средства Фонда ПИО. Упоредо се ради на обезбеђивању и других видова помоћи, као што су набавка лекова, инвалидских колица и ортопедских помагала. У општини Алибунар данас има око 3.500 пензионера. **Ф. К.**

СВРЉИГ

Угаљ на рате

Удружење пензионера Сврљиг набавило је у овој години за своје чланство око сто тона угља. Огрев се отплаћује на више рата, путем административне забране, каже Славиша Матејић, председник удружења.

– Интересовања увек има јер је цена угља повољнија у односу на друга огревна средства. Сарадња са добављачима је добра и угаљ стиже на време. И овом акцијом пензионери помажу своје млађе и греју целу породицу – каже Матејић. **С. Ђ.**

Доживи Рогозну и Јелеч град

Поводом обележавања 120 година постојања организованог планинарења у Србији, Друштво младих путника „Јелеч” из Новог Пазара првих лепих дана новембра приредило је незаборавно „ходољубље” стазама планине Рогозне и узбудљиво и храбро пењање на њен најзанимљивији врх Јелеч. Овај врх познат је по истоименом средњовековном утврђењу Јелеч град. Новопазарско планинарско друштво не представља само омиљено стециште младих путника, већ је оно и несвакидашњи мост пријатељства где се сусрећу, друже у природи, пешаче и планинаре подједнако раме уз раме и руку под руку времешни и млади. Једни друге не питају за године и име, нити за веру. Међу њима има студената, професора, радника, лекара и пензионера, а доживљај природе и планине свима је неописива љубав.

Како наводи председница Удружења „Јелеч”, Милица Павловић, њихова жеља је да првенствено промовишу „своју” планину Рогозну и да је уврсте у планинарску мапу Србије.

– Рогозна се налази у југозападној Србији, 12 километара југоисточно од Новог Пазара. Њен масив се пружа правцем југозапад-североисток у дужини од 20 км и природно одваја област Рашке од Косова и Метохије. Интензивна вулканска активност, која се овде одвијала током терцијера, оставила је неколико видних трагова у њеном рељефу. Нарочито се истичу вулканске купе у атару села Беланске, Грубетића и Отеса, а том рељефу припада и Јелеч град. На овом правцу скривена је сва нетакнута природна лепота Рогозне – наглашава Милица.

Тим правцем, трагом средњовековне прошлости Рогозне пошли су планинари из

Новог Пазара и њихови гости и љубитељи природе из Београда, Ушћа, Рашке, Баљевца на Ибру, Краљева, Лепосавића и Косовске Митровице. Након поласка из Грубетића низали су се километри хода кроз букову шуму, јаруге и травнате пропланке. На стази дугој 1.262 метра, до утврђеног града Јелеча, никоме није стао дах нити понестало снаге и воље, мада је успон био тежак, стрмовит и опасан. А одозго, са простране заравни утврђеног града, са тог врха једног дела српске историје, пружио се видик на читав Космет, а Нови Пазар и стари Рас видели се као на длану. Све је било лепо а у сећању ће остати посебно избор за мис Јелеча и надметање у разиграном колу.

Задовољни планинари спустили су се низ камениту падину, повратном стазом од 15 километара за Грубетиће преко Црног врха (1.479 м) и Језеришта.

М. Јаснић

Стаж из Србије и Црне Горе

? С. С., Београд: Имам 52 године и куварица сам по занимању. Држављанка сам Србије са пребивалиштем у Београду. Радила сам 13 година у Србији а тренутно радим у Црној Гори где имам пет година стажа и намеравам и даље да радим у овој држави.

Да ли могу, када завршим радни век, да спојим стажеве из Србије и Црне Горе и да примам једну пензију. Напомињем да планирам да се вратим у Србију кад завршим радни век.

Одговор: Права из пензијског и инвалидског осигурања по међународним уговорима остварују осигураници који су навршили део стажа у Републици Србији, а део стажа у другој држави, с којом је Република Србија потписала и примењује уговор о социјалном осигурању, с тим што се права остварују по националним законима који важе у свакој од тих држава.

У случајевима да подносилац захтева испуњава услове за признавање права на пензију само на основу стажа навршеног у Републици Србији, односно уколико има најмање 15 година стажа осигурања за које су плаћени доприноси, утврђује се право на самосталну пензију. Уколико подносилац захтева нема довољно стажа у Републици Србији за самостал-

ну пензију, да би му било признато право на пензију домаћи стаж се сабира са стажом осигурања навршеним у држави уговорници и утврђује се право на такозвани сразмерни део пензије, с тим што свака држава исплаћује пензију само за део стажа који је навршен у тој држави. Тачније речено, Фонд ПИО исплаћује пензију само на основу стажа који је навршен по прописима Републике Србије, док за стаж остварен у другој држави пензију исплаћује носилац пензијског и инвалидског осигурања те државе.

Захтев за остваривање права за грађане који имају пребивалиште у Србији подноси се Фонду ПИО, а Фонд, у име подносиоца захтева, покреће поступак остваривања права у другој држави.

Увећани додаток на туђу помоћ и негу

? С. П., Београд: Која је процедура за добијање увећаног додатка за туђу негу и да ли је то могуће урадити путем е-шалтера? Мојој мајци је пре неколико месеци одобрено право на туђу помоћ и негу, али је у међувремену добила још пар дијагноза због којих би јој можда био одобрен увећани додаток.

Одговор: Лица која су по прописима из пензијског и инвалидског осигурања остварила право на новчану накнаду за помоћ и негу другог лица, могу остварити право на увећани додаток за помоћ и негу другог лица ако испуњавају услове прописане Законом о социјалној заштити.

Законом о социјалној заштити предвиђено је да право на увећани додаток за помоћ и негу остварују она лица која имају утврђено телесно оштећење у висини од 100 процената по једном основу, односно која имају органски трајни поремећај неуролошког и пси-

хичког типа, као и лица која имају више оштећења, с тим да ниво оштећења износи 70 и више процената по најмање два основа.

Захтев се подноси Центру за социјални рад надлежном према пребивалишту корисника пензије, вештачење за потребе Центра услужно обавља Фонд ПИО, а одлуку о праву доноси Центар за социјални рад као орган који је надлежан за спровођење Закона о социјалној заштити.

Детаљније информације можете пронаћи на сајту Градског центра за социјални рад – www.gcsrbg.rs.

ВИ ПИТАТЕ „ГЛАС ОСИГУРАНИКА“ ОДГОВАРА

! Више информација о свим питањима из области пензијског и инвалидског осигурања доступно је на сајту РФ ПИО www.pio.rs

Остваривање права на туђу помоћ и негу

? М. Л., Земун: У породици већ неколико месеци имамо потпуно непокретног члана. Интересује нас која је процедура за остваривање права на накнаду за туђу помоћ и негу. У питању је пензионер са пребивалиштем на територији Земуна.

Одговор: На сајту Фонда пио www.pio.rs, у рубрици „образци“ можете пронаћи и затим одштампати образац захтева за новчану накнаду за помоћ и негу другог лица, а образац захтева можете преузети и у шалтеру сали неке од организационих јединица Фонда ПИО. Уз попуњен образац захтева треба да се приложи медицинска документација у оригиналу или овереној копији (овера се може извршити

на шалтеру Фонда без накнаде), лична карта на увид и извештај о примању пензије.

Захтев се предаје у филијали Фонда ПИО према месту пребивалишта корисника пензије. У Вашем конкретном случају, пошто корисник живи у Земуну, захтев за новчану накнаду за помоћ и негу другог лица подноси се Служби I Филијале за град Београд, Булевар уметности 10, Нови Београд.

Пријава на обавезно социјално осигурање

? Р. В., Ниш: Радим у кадровској служби фирме и молим вас да ми разјасните недоумицу. Да ли је потребно да подносим пријаву на обавезно социјално осигурање (преко портала ЦРОСО) оних лица која обављају послове по основу уговора о делу или ауторског уговора, а осигурана су по другом основу – запослени су код другог послодавца односно пензионисана су лица?

Одговор: Пријава на осигурање за лица која обављају послове за које је предвиђена исплата уговорене накнаде (уговор о делу, ауторски уговор) врши се само када је осигурање по основу поменутих уговора једино осигурање, односно, кад нису осигурани по неком другом основу. Дакле, лица која су запослена по основу уговора о раду не пријављују се на осигурање по основу уговора о делу или ауторског уговора.

Међутим, старосни пензионери који су ангажовани по основу уговора о делу или ауторског уговора пријављују

се на осигурање (осим у случају када је старосни пензионер истовремено и запослен по уговору о раду).

Наиме, старосни пензионери се могу поново запослити, обављати самосталну делатност или радити по уговорима за које је предвиђена исплата уговорене накнаде, остварити стаж након стицања пензије и уколико су били најмање годину дана у осигурању, имају право на поновно одређивање пензије. Стога се, у складу са наведеним, уредно врши пријава на осигурање таквих корисника старосне пензије.

СКАНДИНАВКА

АУТОР: ЛОВИЧИЋ	РАЂЕВИНА	ПУТАР	ФАКТУРА	ШЕСТИ МЕСЕЦ ЈЕВРЕЈСКЕ ГОДИНЕ	ГРАД НА ИСЛАНДУ	АКАДЕМИЈА НАУКА (СКР.)	ГЛЕЂ, ЕМАЈЛ
ВРСТА БИЉКЕ							
БАШТА, ВРТ							
ЈЕЛО У ПОДНЕ						ОЗНАКА ЗА КАРАТ	
РЕКА У РУСИЈИ					ВЛАСНИК (СКР.)	ВРСТА ПТИЦЕ	
ДЕО НЕДЕЉЕ				УЗ, ПОКРАЈ МАТОРА, ОСТАРЕЛА	РАВНА ПОВРШИНА		
СИМБОЛ ЗА АРГОН			ПОСОЉЕН ФОТОГРАФИЈЕ				
ГЛАС ОСИГУРАНИКА	КРАЈЊИ ДЕО НЕЧЕГА	ЖЕНСКО ИМЕ					
ДРВЕНА ГРАЂА ЗА БЕТОН		ЖЕНСКО ИМЕ					БЕЛЕЖНИЦА
ГЛАВНИ ГРАД ЕГИПТА						СИМБОЛ АЗОТА	
ГОРЊИ ЕКСТРЕМИТЕТ					АДМИНИСТ. ОБЛАСТ	ХЕМИЈСКИ ЕЛЕМЕНТ	
НЕМАНИ, АЖДАЈЕ				СТАЗА У СНЕГУ	ГРАД У ФРАНЦУСКОЈ		
11. И 10. СЛОВО			БЛАГАЈНА (МН.)				
ЈЕДНО САЗВЕЖЂЕ			МЕСТО У СРБИЈИ				
РУЖ ЗА УСНЕ							ОСВИТ, СВАНУЂЕ
ГЛАС ОСИГУРАНИКА	ТЕЛЕФОНСКИ ПОЗИВ	РЕД, НИСКА				ОЗНАКА ЗА ЗАПАД	
КРАЉ ПЕРГАМА		ДРВО ЗА БРОДОВЕ			ГРЧКО СЛОВО	ПРЕУРАЂЕН	
ВРСТА ЛЕПТИРА					ДРВНА ИНДУСТРИЈА		
МУЗИЧКИ ИНСТРУМЕНТ ОД ГЛИНЕ							

СУДОКУ

Табелу треба испунити бројевима од 1 до 9 тако да се у сваком водоравном реду, усправној колони, и у квадратима 3x3 поља, бројеви не понављају.

2			6				1	
6				7		8		9
		1	8		5		3	
	6			8				3
		8		2		1		
3			4		7		6	
	2		5			4	9	
		5		6				1
1					9		8	

ОСМОСМЕРКА

У лику са словима треба пронаћи све доле наведене речи у осам смерова. На крају ће остати четири слободна слова која, читана редом, дају назив романа Максима Горког.

З	У	Б	А	Т	А	Ц	С	Р
Л	Д	А	О	Н	Н	Н	Т	А
А	А	Р	И	Л	Т	С	Р	Т
Т	Р	Т	А	И	И	О	А	Н
Н	А	С	И	В	К	В	Н	А
А	Ц	И	Т	Н	А	К	А	К
Т	И	Р	А	И	И	Ц	А	Р
Р	Ј	Р	Т	Ц	П	Ц	Н	О
О	А	Н	А	А	И	С	А	Н
Ј	Н	А	Р	Г	Ч	Т	А	И
А	Е	Р	А	Т	Ш	О	П	М

АЕРАТ, АКРОНИМ, АНТИКА, АНТОН, АТИНА, БОЛИВАР, ЗДРАВАЦ, ЗУБАТАЦ, ИСТРА, ЈАРАН, КАНТАР, КАНТИЦА, КАЦИГА, ЛАТИНИЦА, ЛИВНИЦА, ОРКАН, ПОШТАР, ПТИЦА, РАЦИЈА, СТИПСА, СТРАНА, ТАНТАЛ, ТВИСТ, ТАТАР, ТРОЈА, УДАРАЦ, ЦИЈАН, ЦРТАЧ.

РЕШЕЊЕ - СКАНДИНАВКА: здравцац, партизна, рачка, к. Амур, вр, дан, при, ап, слан, Стана, оманта, Каиро, н, рк, аге, оо, ане, прт, ји, касе, Антарес, кармин, низ, з, Атан, ро, ливадар, окарна. СУДОКУ: 289, 634, 715 - 653, 172, 849 - 741, 895, 632 - 564, 981, 273 - 978, 326, 154 - 312, 457, 968 - 826, 513, 497 - 495, 768, 321 - 137, 249, 586. ОСМОСМЕРКА: Нана.

Да ли сте знали ...

– да се Дан примирја обележава сваке године 11. новембра у част примирја потписаног између савезника у Првом светском рату и Немачке? Примирје је потписано у 5.12 часова у Компјијенској шуми,

у железничком вагону савезничког врховног команданта, француског маршала Фердинанда Фоша, али је договорено да прекид ратних дејстава званично наступи у 11 часова, 11. дана, 11. месеца 1918. године.

– да је, како се процењује, у тих последњих шест сати борбе непотребно страдало још 2.738 војника, а да је последњег који је погинуо, канадског војника, убио немачки снајпериста само два минута пре него што је оглашен крај борбених дејстава?

– да је првобитно примирје истекло након периода од 36 дана и морало се неколико пута продужавати? Формални мировни споразум је постигнут тек када је 28. јуна следеће

године потписан Версајски уговор, који је ступио на снагу 10. јануара 1920. Версајски уговор је сматрао Немачку одговорном за почетак рата и наметнуо је оштре казне у смислу губитка територије, плаћања репарација и демилитаризације.

– да је у Првом светском рату погинуло скоро девет милиона војника, док је укупно било 37,5 милиона жртава? Српска војска је

имала огромне губитке – око 300.000 погинулих и несталих, што је чинило између 50 и 60 процената укупно мобилисаних снага. На Мировној конференцији у Версају изнет је податак да је Краљевина Србија имала 1.250.000 жртава, а да то представља 28 одсто становништва које је имала пре рата.

– да је Дан примирја први пут званично обележен 11. новембра 1919. у Бакингамској палати? Данас је овај датум државни празник у многим савезничким

државама, али су га неке земље преименовале у Дан сећања (у Великој Британији се неко време обележавала и Недеља сећања), док се у Сједињеним Америчким Државама обележава као Дан ветерана.

– да се у Републици Србији у седмици пре Дана примирја и на сам дан празника на реверу носи Наталијина рамонда, амблем празника, који се састоји од мотива одликовања Албанске споменице – зелено-црне траке и стилизованог приказа

љубичастог цвета Наталијине рамонде. Овај цвет „феникс“ који има способност да „оживи“ и када је потпуно осушен, симболичан је за српски народ јер се и он после огромних губитака у Великом рату уздигао и изашао као победник.

Лековите мисли

У богатству је најтеже остати човек.

Више не лажемо. Постигли смо оно што смо хтели.

Пошто су наше грешке скупе, репризирамо их.

Брижан смо народ. Стално говоримо: Бриго моја, пређи на другог!

Сиромашан сам. Не могу да купим много пријатеља

Показао сам прстом кривца. Сад ми је прст у гипсу.

Душан Старчевић

Вечити студенти

И онај што се прави луд, мора да је помало луд.

Судбина је непогрешиви стрелац, ако јој се поставиш као мета.

И чемер је лековит, кад другог лека нема.

Ја не знам за случајност. То је само редослед догађања.

Сви људи су студенти, сви студирају живот.

Бранка Лазић

Истина и лаж

Љубите ону истину која говори да ви нисте у праву.

Лажов може да умије лаж, али не може да јој уклони мирис.

Преспавана срећа у сан не долази.

Најтеже је обезбедити тишину у мислима.

Ако лоше мислиш, немој ни размишљати

Миљан Деспотовић

Екологија

Рад је од човека створио – пензионера.

Људска мржња је отров који прво прогризе суд у коме се налази.

Изводим жену у кафану, а она мене из кафане!

Прејаке убија понос, а слабиће морал.

Екологија почиње од чиста образа.

Радмило Мићковић

Афоризмијада

Неки имају сумњиво лице, а неки сумњиву биографију.

Живим пуним плућима, а мој другар пуним стомаком.

Човек човеку више није вук, већ – корона.

Није љубав слепа, него толерантна преко сваке мере.

Добро је што му је пао камен са срца, али није што га сад има у бубрегу.

Невен Шијаков

Стара добра времена

Преживео сам најтежи удес. Прегазило ме време.

Не правим се будала. То од мене други праве.

Празноглавост је последица тврдоглавости.

Сваком човеку је потребно много више да би постао човек.

Не дижем главу од посла, него само руке.

Нико не воли своју старост, а сви жале за старим добрим временом.

Милен Миливојевић